

भारत शिक्षण संस्था संचलित

श्री छत्रपती शिवाजी महाविद्यालय, उमरगा

ता. उमरगा, जि. उस्मानाबाद : ४१३ ६०६ (महाराष्ट्र)

संलग्नित : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

WI-FI CAMPUS

माहिती पुस्तिका

2021

VISION MISSION GOALS & OBJECTIVES

◆ VISION ◆

Comprehensive Development through Education.

◆ MISSION ◆

Spread of education in rural region and Inculcation of values and overall personality development.

◆ GOALS ◆

Making rural youths able to findout employments.

Making rural youths responsible citizens.

Availing necessary opportunities to outstanding students for bright career prospects.

Making available all sources within institutions limit for progression of students.

◆ OBJECTIVES ◆

Making students clean of utterance and behaviour.

Inculcuting humanity and patriotisim among students.

Promoting leadership qaulities.

Imprinting the importance of time and discipline in the minds of students.

Instilling students with activeness and rationalism.

Strengthening the attitude of selfless service.

Ignition to talent and commitment ot task.

CORE VALUES

◆ RESPONSIBILITY ◆

Enter to learn and Go out to serve

◆ COMMITMENT ◆

Ignition to Talent and Commitment to Task

◆ ACCOUNTABILITY & DIVERSITY ◆

Use of diversified expertise for community development as the accountability towards society.

◆ PROMOTING USE OF TECHNOLOGY ◆

Use of ICT in teaching learning and research process

◆ QUALITY EDUCATION ◆

Provide skill and value based education towards Excellence.

तमसो मा ज्योतिर्गमय

भारत शिक्षण संस्था, उमरगा

ता. उमरगा जि. उस्मानाबाद

भारत शिक्षण संस्थेची स्थापना २० व्या शतकाच्या पुर्वार्धात वर्ष १९४१ मध्ये स्वतंत्र्यपूर्व काळात राष्ट्रीय जनजागृतीच्या कार्यातून प्रेरणा घेवून झाली. स्व. तात्यारावजी मोरे (आबा) आणि त्यांच्या सहका-यांनी अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीत शिक्षणाची मुहुर्तपेढ उस्मानाबाद जिल्ह्यात रोवली. आज भारत शिक्षण संस्थेच्या अंतर्गत खालील शाखा कार्यरत आहेत.

भारत विद्यालय, उमरगा

भारत प्राथमिक विद्यालय, उमरगा

श्री छत्रपती शिवाजी (वरिष्ठ) महाविद्यालय, उमरगा

भारत विद्यालय, माकणी

श्री छत्रपती शिवाजी (कनिष्ठ) महाविद्यालय, उमरगा

जयराम विद्यालय, नारंगवाडी

श्री छत्रपती शिवाजी विद्यालय, तलमोड

कला, विज्ञान व वाणिज्य कनिष्ठ महाविद्यालय, मुरूम

भारत विद्यालय, बेडगा

भारत माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विद्यालय, माकणी

भारत प्राथमिक विद्यालय, माकणी

भारत विद्यालय, मळगी

बी.एस.एस.कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, माकणी

तात्यारावजी मोरे कॉलेज ऑफ फार्मसी, उमरगा

◆ कार्यकारी मंडळ ◆

अ.क्र.	संपूर्ण नाव व पत्ता	पद	दुरध्वनी क्रमांक
१	श्री. अमोल शिवाजीराव मोरे मु. पो. उमरगा जि. उस्मानाबाद.	अध्यक्ष	९९६०६९०००९
२	श्री. अश्लेष शिवाजीराव मोरे मु. पो. उमरगा जि. उस्मानाबाद.	उपाध्यक्ष	९४२०२०२००७
३	श्री. जनार्दनराव लिंबाजी साठे मु. पो. माकणी, ता. लोहारा.	सरचिटणीस	८२७५७६१४००
४	श्री. पद्माकरराव विश्वंभरराव हराळकर मु. पो. तुगाव, ता. उमरगा.	चिटणीस	९४२३३४१०१०
५	श्री. आप्पासाहेब मार्तंडराव डांगे मु. पो. केसरजवळगा, ता. उमरगा.	सहचिटणीस	९८५०३६५४७२
६	श्री. सुरेश माणिकराव बिराजदार मु. पो. उमरगा मेन रोड, उमरगा.	सदस्य	९४२२४६४८४७
७	खा. रविंद्र विश्वनाथराव गायकवाड जुनी पेठ, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९४२२४६४६५५
८	डॉ. सुभाष रामराव वाघमोडे गजानन हॉस्पिटल, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	७५८८९३६४००
९	डॉ. अमित रमेशराव पाटील जुनी पेठ, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९४२२४६५१०२
१०	श्री. भानुदासराव शिवराम माने मु. पो. चेडगा, ता. उमरगा.	सदस्य	९४४९५४५४५१
११	श्री. शेषेराव नरसिंगराव पवार मु. पो. नारंगवाडी, ता. उमरगा.	सदस्य	९४२१३७९७०७
१२	श्री. त्र्यंबकराव गोपाळराव इंगोले मु. पो. मुरुम, ता. उमरगा.	सदस्य	७०५७५१९८७०
१३	श्री. सुनिल चंद्रभान माने अजय नगर, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९४२२०६९५५०
१४	श्री. रामराव भानुदासराव इंगोले साने गुरुजी नगर, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९९२१७१२००९
१५	डॉ. विजय निवृत्तीराव पाटील विजय क्लिनिक, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९४२२०७०१६१
१६	श्री. तानाजी भिमराव फुगटे मु. पो. मुरुम, ता. उमरगा.	सदस्य	८४५९८७५२५३
१७	श्री. दिगंबर पांडुरंग बिराजदार मु.पो. मुळज, ता. उमरगा.	सदस्य	८२७५४६१४१९
१८	श्री.विठ्ठलराव आप्पाराव नरसाळे मु.पो.माकणी ता. लोहारा	सदस्य	९४०४६२२७११
१९	श्री.अशोकराव बाबुराव पाटील मु.पो.माडज, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९६६५४८२३४१
२०	श्री.राजेंद्र धनराज माने मु.पो.माडज, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९८२२७४७४८६
२१	प्राचार्य डॉ.जी.एच.जाधव न्दु.बालाजी नगर, उमरगा ता. उमरगा.	सदस्य	९४२१३५९९०२

(अ) वरिष्ठ महाविद्यालय लोकल मॅनेजिंग कमिटी

अ.क्र.	संपूर्ण नाव व पत्ता	पद	दुरध्वनी क्रमांक
१	मा. श्री. अमोल शिवाजीराव मोरे	अध्यक्ष	९९६०६९०००९
२	मा. श्री. प्राचार्य घनश्याम एच. जाधव	पदसिध्द चिटणीस	९४२१३५९९०२
३	मा. श्री. जनार्दनराव लिंबानी साठे	सदस्य	८२७५७६१४००
४	मा. श्री. पद्माकरराव विश्वंभरराव हराळकर	सदस्य	९४२३३४२०१०
५	मा. श्री. सुरेश माणिकराव बिराजदार	सदस्य	९४२२४६४८४७
६	मा. श्री. रविंद्र बिधनाथराव गायकवाड	सदस्य	९४२२४६४६५५
७	मा. श्री. शेषेराव नरसिंगराव पवार	सदस्य	९४२१३७९७०७
८	मा. श्री. सुनिल चंद्रभान माने	सदस्य	९४२२०६९५५०
९	मा. डॉ. विजय निवृत्तीराव पाटील	सदस्य	९४२२०७०९६१
१०	मा. डॉ. इंगळे व्ही.एस.	प्राध्यापक प्रतिनिधी	९४२३३२७१७१
११	मा. डॉ. माने पी.एस.	सदस्य	९४२३३४२३८६
१२	मा. डॉ. अस्वले एस.एन.	सदस्य	९४२२०७०७८३
१३	मा. श्री. कोराळे एन.एस.	शिक्षकेत्तर प्रतिनिधी	८०८७७९८०८१

(ब) कनिष्ठ महाविद्यालय लोकल मॅनेजिंग कमिटी

अ.क्र.	संपूर्ण नाव व पत्ता	पद	दुरध्वनी क्रमांक
१	मा. श्री. सुरेश माणिकराव बिराजदार	अध्यक्ष	९४२२४६४८४७
२	मा. श्री. प्राचार्य घनश्याम एच. जाधव	पदसिध्द चिटणीस	९४२१३५९९०२
३	मा. श्री. अमोल शिवाजीराव मोरे	सदस्य	९९६०६९०००९
४	मा. श्री. जनार्दन लिंबानी साठे	सदस्य	८२७५७६१४००
५	मा. श्री. पद्माकरराव विश्वंभरराव हराळकर	सदस्य	९४२३३४२०१०
६	मा. श्री. आप्पासहेब मार्तंडराव डांगे	सदस्य	९८५०३६५४७२
७	मा. श्री. सुभाष रामराव वाघमोडे	सदस्य	७५८८९३६४००
८	मा. श्री. सुनिल चंद्रभान माने	सदस्य	९४२२०६९५५०
९	प्रा. श्री. गायकवाड व्ही. एन.	शिक्षक प्रतिनिधी	९४२३७४०७०९

(क) कॉलेज डेव्हलपमेंट कमिटी

अ.क्र.	संपूर्ण नाव व पत्ता	पद	दुरध्वनी क्रमांक
१	मा. श्री. अमोल शिवाजीराव मोरे	अध्यक्ष	९९६०६९०००९
२	मा. डॉ. सुभाष रामराव वाघमोडे	सचिव	७५८८९३६४००
३	मा. डॉ. जी. एच. जाधव	सह सचिव	९४२१३५९९०२
४	मा. श्री. सुरेश माणिकराव बिराजदार	सदस्य	९४२२४६४८४७
५	मा. डॉ. एस. ए. बाडीकर	सदस्य	९४२३३४२६६३
६	मा. श्री. शेषेराव पवार	सदस्य	९४२१३७९७०७
७	मा. श्री. बालाजी इंगळे	सदस्य	९८८१८२६८३३
८	मा. डॉ. व्ही. एस. इंगळे	सदस्य	९४२२३२७१७१
९	प्रा. डॉ. पी. एस. माने	सदस्य	९४२३३४२३८६
१०	मा. डॉ. व्ही. डी. देवरकर	सदस्य	९४२१३३५५०७
११	मा. डॉ. ए. एस. शिंदे	सदस्य	९४२०२१४८२९
१२	मा. डॉ. एस. एन. अस्वले	सदस्य	९४२२०७०७८३
१३	मा. श्री. एन. एस. कोराळे	सदस्य	९४०५२४७२५७
१४	मा. श्री. बिलाल शेख	सदस्य	९१३०४९४७७५
१५	मा. श्री. आर. बी. सोनवणे	सदस्य	९४२२६५५७७१

अध्यक्षीय संदेश...

भारत शिक्षण संस्था ही स्वातंत्र्यपूर्वकाळात म्हणजेच १९४१ ला अस्तित्वात आली. पारतंत्र्याच्या अंधःकारमय काळात ज्ञानाची मशाल मोठ्या धैर्याने हाती धरण्याचे साहस आमच्या पूर्वजांनी दाखविले. या परिसरातील जनतेने त्यांना उत्स्फूर्त साथ दिली.

याचेच फलित म्हणून उमरगा परिसराचा संपूर्ण भाग गेल्या ७८ वर्षांच्या कालावधीत शैक्षणिकदृष्ट्या जागृत होऊ शकला, बाहेरच्या प्रगत जगाशी आपले नाते जोडू शकला आणि जीवनाच्या स्पर्धेत नेटाने आपले पाऊल पुढे टाकू शकला. गेल्या ७८ वर्षांत या संस्थेतून शिक्षण घेवून बाहेर पडलेल्या अनेकांनी जीवनाच्या विविध कार्यक्षेत्रात आपली चमक दाखवली व स्वतः सोबत संस्थेच्या नावालाही झळाळी दिली, याचा आम्हाला सार्थ अभिमान वाटतो.

संस्थेच्या मुळ नावातच राष्ट्राभिमान सामावलेला आहे. स्वातंत्र्योत्तर काळात केवळ कायद्याची लोकशाही, ऐतदेशीय लोकांचे जीवनमान सुखी व श्रेष्ठ करू शकत नाही. याची जाणीव संस्थेच्या मुळ संस्थापकांना होती. म्हणूनच शिक्षणातून नवा माणूस घडविणे, त्यास लायक व जबाबदार नागरिक बनविणे, स्वतःबरोबरच संपूर्ण समाजाची प्रगती साधण्याची जिद्द त्यांच्यात निर्माण करणे या उच्च ध्येयाने महाराष्ट्र-कर्नाटक सिमेवर त्यांनी या शिक्षण संस्थेचे रोपटे लावले. आज आठ विद्यालये, तीन कनिष्ठ महाविद्यालये व दोन वरिष्ठ महाविद्यालये तसेच एक फॉर्मसी महाविद्यालय असा विस्तृत वटवृक्ष वाढलेला आहे. संस्थेने बालवाडीपासून डॉक्टरेट पर्यंतच्या सर्व शैक्षणिक सोयी आपल्याकडे उपलब्ध केलेल्या आहेत, हे मोठ्या अभिमानाने सांगावेसे वाटते.

शिक्षण ही सततची प्रक्रिया आहे, याची आम्हाला जाणीव आहे. म्हणून झाल्या तेवढ्या प्रगतीवरच आम्ही समाधानी आहोत, असे अजिबात नाही. बदलत्या काळाची आव्हाने पेलून नवनवीन शैक्षणिक अभ्यासक्रम, तंत्रज्ञान, उपलब्ध करण्याची आमची सततची धडपड आहे. मानवी जीवनाच्या सर्व प्रगतीच्या वाटा शिक्षणातूनच जातात. म्हणून केवळ शाब्दिक शिक्षणापेक्षा मूल्य-शिक्षणाकडेही आमचे बारकाईने लक्ष आहे. सर्व शैक्षणिक प्रक्रियेचे पर्यावसन शेवटी उत्तम माणूस घडवण्यात व्हायला हवे. त्याकरीता उच्चज्ञानाच्या अनुभवासोबतच आमच्या विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्राभिमान, सदाचार, सहकार्य भावना, सामंजस्य, सामाजिक बांधिलकी आणि स्वावलंबन रुजले पाहिजे याकडे आमचा कटाक्ष आहे.

संस्थेच्या क्षमतेत शक्य असलेले सर्व अभ्यासक्रम व शैक्षणिक सोयी संस्थेने आपल्या शाळा महाविद्यालयामधून उपलब्ध ठेवलेल्या आहेत. आपला परिसर ग्रामीण असल्यामुळे विद्यार्थ्यांवर आर्थिक ताण पडला तर तो शिक्षणापासून वंचित होतो. याची जाणीव सदैव उराशी बाळगूनच आम्ही सा-या योजना आखतो. विद्यार्थ्यांनी याचा पुरेपुर लाभ घेऊन आपली व त्यातून या संस्थेची अत्याधिक प्रगती साधावी ही आमची तळमळीची इच्छा असते. कारण, आम्ही जाणून आहोत की, आमच्या विद्यार्थ्यांचे भवितव्य तेच या संस्थेचे भवितव्य. हेच तत्व सदैव उज्वल राहो, हीच आमची हार्दिक शुभेच्छा.

अमोल शिवाजीराव मोरे
अध्यक्ष, भारत शिक्षण संस्था, उमरगा

प्राचार्य मनोगत

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो ! जीवनाच्या उत्तरोत्तर प्रखर होत जाणा-या संघर्षाच्या वाटेवरून आत्मोद्धार अन् समाजोद्धार साधायचा असेल तर त्याला शिक्षणाशिवाय तरुणोपाय नाही. आपण ग्रामीण भागातून आलात की शहरी भागातून यावर तुमची गुणवत्ता ठरत नसून, तुम्ही तुमच्या क्षमतांचा वापर, माहिती तंत्रज्ञानाची कास धरून वैयक्तिक यशस्वीतेसाठी कसा करून घेत आहात यावरच ठरते. आजतागायत अनेक ग्रामीण भागातील युवक-युवतींनी या महाविद्यालयात प्रवेश घेवून आपल्या क्षमतांच्या व गुणवत्तेच्या आधारावर आयुष्याचे सोने केले आहे. त्यांच्या यशाने त्यांच्या आयुष्याचा उत्कर्ष तर झालाच, सोबतच महाविद्यालयाचा ही लौकिक उंचावला आहे. तुमचा या महाविद्यालयातील प्रवेश, नक्कीच तुमचे जीवन अन् या संस्थेच्या प्रतिष्ठेत एक नवे तेज भरेल असा मला विश्वास वाटतो.

वर्ष १९५९ च्या जून मध्ये अवघ्या ५० विद्यार्थी संख्येवर चालू झालेल्या आपल्या या महाविद्यालयात आज ६ हजारांच्या वरून विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. महाराष्ट्र व कर्नाटकच्या सिमेवरील या महाविद्यालयाने आपल्या उज्वल परंपरेने सर्वांच्या नजरा आपल्याकडे खेचून घेतल्या आहेत. इथे पदवीपूर्व अभ्यासक्रमापासून ते पीएच.डी. संशोधनापर्यंत सर्व अभ्यासक्रम राबविले जातात. कला, वाणिज्य, सोबतच ग्रामीण भागात दुर्मीळ तरीही शहरी भागाशी स्पर्धा करू शकणारी संपन्न विज्ञानशाखा हे या महाविद्यालयाचे सामर्थ्य आहे. सर्व शाखांमध्ये अगदी पदव्युत्तर पर्यंत शिक्षण उपलब्ध करून देणा-या काही मोजक्या महाविद्यालयांपैकी आपले हे महाविद्यालय आहे. जिद्दी संशोधकांसाठी रसायनशास्त्र, प्राणीशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, भौतिकशास्त्र, समाजशास्त्र, भूगोल व वाणिज्य विभागात डॉक्टरेट पदवीसाठीच्या संशोधन कार्याचीही सुविधा इथे उपलब्ध आहे.

तंत्रज्ञानाने विकसित होणा-या जगाशी नाते टिकविण्यातही हे महाविद्यालय मागे राहिलेले नाही. कॉम्प्युटर, इंटरनेट, दृक्श्राव्य शैक्षणिक साधने आदी आधुनिक बाबी इथे आणल्या गेलेल्या आहेत. मोबाईल व इंटरनेटचा वापर ही शैक्षणिक क्षेत्राची गरज बनली आहे. विषयाशी निगडित अद्ययावत ज्ञान अथवा माहिती मिळवण्यासाठी, ज्ञानदानासोबतच विषयाचे आकलन सहज होण्यासाठी, महाविद्यालयाचा संपूर्ण परिसर वाय-फाय क्षेत्रात परिवर्तित केला आहे. या शिवाय, सर्व नवीन बदल स्विकारायला आपण नेहमी उत्सुक आहोत. आपल्या महाविद्यालयाची ग्रंथ संपदा आज तरी ग्रामीण भागातील एक अजोड उदाहरण आहे. मोठे-मोठे वाचनकक्ष, रात्र अभ्यासिका, सर्व गरजेच्या भाषेतील वृत्तपत्रे, साप्ताहिके, मासिके, नियतकालिके या काही उल्लेखनीय बाबी आपल्याकडे आहेत. तीस एकरचा विस्तीर्ण परिसर असलेल्या आपल्या महाविद्यालयात मुलांसाठी व मुर्लीसाठी वसतीगृहे, विस्तृत खेळाची मैदाने, भरपूर क्रिडा साहित्य, अत्याधुनिक जिम आदी बाबी ग्रामीण भागातील गरिब विद्यार्थ्यांच्या गरजा लक्षात घेऊन जाणिवपूर्वक विकसित केल्या आहेत.

महाविद्यालयात चालणारे शैक्षणिक कार्य सतत दर्जेदार असायला पाहिजे याकडे संस्थेने नेहमी कटाक्ष ठेवलेला आहे. महाविद्यालयातील उच्च विद्याभुषीत, अनुभवी शिक्षकवृंद नेहमी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यास तत्पर असल्यामुळे इथे एक कौटुंबिक जिवाळ्याचे वातावरण बाहेरून आलेल्या प्रत्येकाला जाणवत आलेले आहे.

प्रिय विद्यार्थी बांधवांनो, हा सारा प्रपंच आपल्यासाठी आहे. आपण या सर्व प्रक्रियेचा केंद्रबिंदू आहात आपण जेवढे यशस्वी तेवढेच हे महाविद्यालय यशस्वी. केवळ सुशिक्षित नव्हे तर तुमच्यातून फुलणारा उत्तम माणूस हाच या संस्थेचा सर्वात मौल्यवान अलंकार असेल. ग्रामीण भागात अद्ययावत सोई-सुविधा देणारे कदाचित हे विद्यापीठातील एकमेव महाविद्यालय असेल. यातही काही कमतरता असू शकेल पण त्याकडे लक्ष न देता सुविधांचे लेणे परिधान करून इथून बाहेर पडा. तुमच्या इतके सुंदर बाहेरच्या जगात क्वचितच कोणी आढळेल. तुमचे भवितव्य कलेकलेने उजळत जावो, हीच शुभकामना.

डॉ.घनश्याम एच.जाधव

प्राचार्य, श्री छत्रपती शिवाजी महाविद्यालय, उमरगा

ADMINISTRATIVE SET-UP

प्रा.डॉ. व्ही. एस. इंगळे
उपप्राचार्य, विज्ञान शाखा

प्रा.डॉ. एस. एस. अस्वले
उपप्राचार्य, वाणिज्य शाखा

प्रा. डी. व्ही. थोरे
उपप्राचार्य, कला शाखा

श्री. आर. बी. सोनवणे
रजिस्ट्रार

Faculty of Science B.Sc.

बी. एस्सी. प्रथम

प्रवेश मर्यादा	: २९०
अनिवार्य विषय	: इंग्रजी व संगणकशास्त्र
द्वितीय भाषा	: मराठी / हिंदी
ऐच्छिक विषय	: खालीलपैकी कोणत्याही एका ग्रुपची निवड करता येईल.
Group I	: Physics, Chemistry, Mathematics
Group II	: Chemistry, Botany, Zoology
Group III	: Physics, Chemistry, Industrial Chemistry
Group IV	: Physics, Electronics, Mathematics
Group V	: Chemistry, Industrial Chemistry, Botany
Group VI	: Chemistry, Industrial Chemistry, Zoology
Group VII	: Physics, Chemistry, Electronics
Group VIII	: Physics, Chemistry, Computer Science
Group IX	: Physics, Electronic, Computer Science
Group X	: Physics, Mathematics, Computer Science
Group XI	: Botany, Zoology, Computer Science
Group XII	: Chemistry, Computer Science, Mathematics
Group XIII	: Chemistry, Industrial Chemistry, Mathematics
Group XIV	: Chemistry, Computer Science, Industrial Chemistry,

Course Head

प्रा.डॉ.व्ही.एस. सुर्यवंशी

B.Sc. मध्ये प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी :

करिअर मार्गदर्शन, रेमिडिअल कोचिंग, प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम, विज्ञान प्रदर्शन, औद्योगिक सहल, कार्यशाळा

वरील उपक्रमात सहभाग घेणे व नियमित उपस्थित राहणे आवश्यक आहे.

बी.एस्सी. द्वितीय वर्ष

अनिवार्य विषय	: इंग्रजी व संगणकशास्त्र
द्वितीय भाषा	: मराठी / हिंदी
तसेच प्रथम वर्षासाठी निवडलेले ऐच्छिक विषयच द्वितीय वर्षासाठी अभ्यासावे लागतील.	

बी.एस्सी. तृतीय वर्ष

बी.एस्सी. प्रथम वर्षासाठी निवडलेले (तीन) ऐच्छिक विषय तृतीय वर्षासाठी अभ्यासावे लागतील.

B.Sc. in Computer Science (BCS)

Intake capacity : 60 **Eligibility** : 12th Science with passed **OR**
Three year diploma course in engineering conducted by technical education, Maharashtra **OR** MCVC with computer techniques/IT/Electronics

B.Sc. in Information Technology (B.Sc. IT)

Intake capacity : 60 **Eligibility** : 12th Science with passed **OR**
Three year diploma course in engineering conducted by technical Education, Maharashtra **OR** MCVC with computer techniques/IT/Electronics

Course Head

प्रा.डॉ.एस.एस. रेवते

या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी

ICT Based स्वतंत्र वर्गाची सोयमाहिती तंत्रज्ञान, हार्डवेअर,सॉफ्टवेअर, कॉम्प्युटर लॉगवेज शिकण्याची सोय आय.टी. क्षेत्रातील मान्यवरांचे व्याख्यान,करिअर मार्गदर्शन Training आणि Placement प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम या विविध उपक्रमात विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेणे आवश्यक आहे.

Faculty of Science M.Sc.

E'.Eñgr. Ho\${'ñQ'}>r

- ◆ प्रवेश मर्यादा - ३०
- ◆ प्रवेश PG-CET प्रवेश परीक्षा व मेरीटनुसार दिला जाईल.
- ◆ Choice Based Credit System अभ्यासक्रम
- ◆ वर्गामध्ये नियमित उपस्थित राहणे आवश्यक आहे.
विज्ञान पोस्टर स्पर्धा व विद्यापीठ आविष्कार स्पर्धेत सहभाग घेणे बंधनकारक
- ◆ Training Placement & Campus Drive ची सुविधा
- ◆ SWAYAM Course ची सुविधा

E'.Eñgr. [\ Or³g

- ◆ प्रवेश मर्यादा - ३०
- ◆ प्रवेश PG-CET प्रवेश परीक्षा व मेरीटनुसार दिला जाईल.
- ◆ Choice Based Credit System अभ्यासक्रम
- ◆ वर्गामध्ये नियमित उपस्थित राहणे आवश्यक आहे.
- ◆ विज्ञान पोस्टर स्पर्धा व विद्यापीठ आविष्कार स्पर्धेत सहभाग घेणे बंधनकारक
- ◆ Training Placement & Capmus Drive ची सुविधा
- ◆ SWAYAM Course ची सुविधा

Course Head

प्रा.डॉ. व्ही.एस. इंगळे

Course Head

प्रा.डॉ. ए.एस. पदमवल्ले

Department of Chemistry & Industrial Chemistry

श्री छत्रपती शिवाजी महाविद्यालयाची स्थापना जुन १९५९ मध्ये झाली त्यावेळेपासूनच रसायनशास्त्र विभाग कार्यरत आहे. औद्योगिक क्षेत्रातील नोकरीच महत्त्व ओळखून महाविद्यालयात १९८१ पासून औद्योगिक रसायनशास्त्र हा विषय सुरू करण्यात आला. महाविद्यालयाच्या परिसरातील ग्रामीण भागातील पदवी झालेले विद्यार्थी पदव्युत्तर शिक्षणापासून वंचित राहू नये. म्हणून संस्थेने जुन १९९१ पासून रसायनशास्त्र विषयात पदव्युत्तर शिक्षणाची सोय केली. संशोधनाचे महत्त्व जाणून पदव्युत्तर झालेल्या विद्यार्थ्यांना संशोधन करता यावे यासाठी रसायनशास्त्र विषयात एप्रिल १९९६ पासून संशोधन केंद्र कार्यरत आहे. आजपर्यंत विभागातून अनेक विद्यार्थ्यांनी रसायनशास्त्र विषयातून पदव्युत्तर शिक्षणाचा लाभ घेतला आहे त्यामुळे अनेक विद्यार्थी नामांकित औद्योगिक कंपन्यांमध्ये, विविध विभागामध्ये प्रशासकीय क्षेत्रात, कार्यरत आहेत. संशोधन हा देशाचा महत्त्वाचा घटक आहे ओळखून Research Center (संशोधक केंद्र) सुरू केले असून आतापर्यंत विभागातून २८ विद्यार्थ्यांना पी.एच.डी. प्रदान केली आहे. तसेच विविध महाविद्यालय, विद्यापीठातील संशोधकांना आमच्या महाविद्यालयाच्या संशोधकांना कॉमन रिसर्च फॅसिलिटी सेंटर मध्ये FTIR व UV स्पेक्ट्राची सोय आहे. आजपर्यंत विभागातून जवळपास ३० विद्यार्थ्यांनी SET, NET, GATE या राष्ट्रीय दर्जाच्या पात्रता परिक्षेत विशेष प्राविण्य मिळवून राष्ट्रीय दर्जाच्या संशोधन प्रयोगशाळेत यशस्वीरित्या संशोधनाचे कार्य हाती घेवून देशाच्या उभारणीस मदत करत आहेत.

औद्योगिक रसायनशास्त्र हा एक ऐच्छिक विषय बी.एस्सी. च्या विद्यार्थ्यांना शिकवला जातो. औद्योगिक क्षेत्रामध्ये मेक इन इंडियासाठी आज कुशल मनुष्यबळाची गरज आहे. त्या दृष्टीने नवीन अभ्यासक्रम तयार केलेला आहे. हा अभ्यासक्रम पुर्ण झाल्यानंतर महाविद्यालयाच्या प्लेसमेंट सेलद्वारे विद्यार्थ्यांना विविध/नामांकित कंपन्यांमध्ये रोजगाराच्या संधी उपलब्ध आहेत. औद्योगिक प्रात्यक्षिक ज्ञान वाढवण्यासाठी औद्योगिक सहलीचे आयोजन केले जाते. तीन वर्षांचा हा अभ्यासक्रम पुर्ण केल्या नंतर विद्यार्थी इंडस्ट्री मध्ये जाबला जाण्यास तयार होतो. बी.एस्सी इंडस्ट्रीयल केमिस्ट्री अभ्यासक्रम पास झाल्यानंतर उच्च शिक्षण घेण्यासाठी M.Sc. Industrial Chemistry, M.Sc. Chemistry, M.Sc. Software Engineering ला प्रवेश घेता येईल. Industry - Institute - Interaction या योजनेअंतर्गत विविध कंपन्यातील नामांकित पाहुणे /तज्ञ व्यक्ती यांचे गेस्ट लेक्चर्स आयोजन केले जाते. त्यामुळे औद्योगिक क्षेत्रातील नवनवीन ज्ञान विद्यार्थ्यांना मिळते.

Department of Physics

भौतिकशास्त्र विभागाची स्थापना १९५९ या वर्षी करण्यात आली. तेव्हापासून आजपर्यंत उच्च शिक्षण संशोधन आणि गुणवत्ता जोपासण्याचे कार्य अविरत चालू आहे. वैज्ञानिक क्षेत्रात होणारे संशोधन व प्रगती लक्षात घेवून सन १९८१ पासून इलेक्ट्रॉनिक विषयाची सुरुवात करण्यात आली. ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना पदव्युत्तर शिक्षणासाठी बाहेर जाण्याची गरज भासू नये, यासाठी सन १९९१ पासून एम.एस्सी. भौतिकशास्त्र या विषयाची सुरुवात करण्यात आली. विविध प्रयोग शाळा सुसज्ज उपकरणासह अद्यावत आहे. भौतिकशास्त्र व आंतरविद्यास्तरीय संशोधनासाठी कॉमन रिसर्च फॅसिलिटी सेंटर (CRFC) ची स्थापना ८ मार्च २०१० ला करण्यात आली. तत्कालीन मुख्यमंत्री मा. अशोकरावजी चव्हाण यांच्या हस्ते या सेंटरचे उद्घाटन करण्यात आले. त्याप्रसंगी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाचे मा. कुलगुरू डॉ. नागनाथ कोत्तापल्ले हे उपस्थित होते. हे सेंटर अत्याधुनिक उपकरणानी सज्ज असून शेकडो विद्यार्थी संशोधक याचा फायदा घेत आहेत व आपल्या संशोधनात भर टाकीत आहेत.

या कॉमन रिसर्च फॅसिलिटी सेंटरमधील अत्याधुनिक उपकरणामध्ये एक्स रे डीफ्र्याक्टोमीटर, एफ.टी.आय.आर. स्पेक्ट्रोमीटर व युक्वीक्वीजीबल स्पेक्ट्रो फोटो मीटर अंतर्भूत असून त्याच्या सहाय्याने पदार्थांच्या विविध गुणधर्मांचा अभ्यास करता येतो. तसेच पदार्थांच्या इतर गुणधर्मांचा अभ्यास करण्यासाठी इलेक्ट्रॉनिक बॅलंस, फर्नेस, हाय व्ह्याकुम पंप व सेंट्रीफ्युज मशीन इ. उपकरणे सज्ज आहेत.

भौतिकशास्त्र विभागात एकूण ०३ संशोधन मार्गदर्शक असून ११ संशोधक विद्यार्थी त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली पी.एच.डी. साठी संशोधन कार्य करत आहे. नियमित मार्गदर्शन आणि प्रात्यक्षिक यामुळेच आमच्या विभागातील अनेक विद्यार्थी विविध क्षेत्रामध्ये उच्च पदावर कार्य करीत आहे. भौतिकशास्त्र विषय घेऊन पदवी व पदव्युत्तर शिक्षण घेतले तर खालील क्षेत्रांमध्ये विद्यार्थ्यांना नौकरीची संधी उपलब्ध होवू शकते.

१) DRDO, ISRO, VSSC, SSPL यासाख्या भारत सरकारच्या संशोधन संस्थामध्ये, वैज्ञानिक या पदावर रूजू होवू शकता. २) इलेक्ट्रॉनिक्स हा विषय घेणा-यांना BSNL, BHEL, ISRO, NTPC, SAIL या सरकारी कंपन्यांमध्ये नौकरीची संधी मिळते.

Department of Botony

भारत शिक्षण संस्थेच्या श्री छत्रपती शिवाजी महाविद्यालयात १९५९ पासून वनस्पतीशास्त्र विभाग कार्यरत आहे. विभागात सर्वच पायाभूत सुविधा उपलब्ध असून अत्याधुनिक उती संवर्धन प्रयोगशाळा हरबेरीम आणि वनस्पती संग्रालय हे या विभागाचे आकर्षण आहे. जागतिक स्तरावरील आव्हानांचा सामना करण्यासाठी अद्यावत ज्ञान व कौशल्य विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित करणे. ही दृष्टी ठेऊनच विद्यार्थ्यांचा शारीरिक, मानसिक व आध्यात्मिकदृष्ट्या विकास साधणे या कर्तव्य बुद्धीने विभागाने खालील ध्येय व उद्दिष्टे नजरेसमोर ठेवली आहेत.

- १ उत्कृष्ट वर्गखोल्या, प्रयोगशाळा व शैक्षणिक वातावरण पुरविणे
- २ नेचर मीट क्लब च्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये निसर्गमातेविषयी प्रेम निर्माण करण्यासाठी शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करणे.
- ३ जीवनातील कोणत्याही आव्हानांना सामोरे जाण्यासाठी उच्चशिक्षित, आत्मश्र्वासाने जगणार विद्यार्थी तयार करणे .
- ४ बदलाच्या दिशेने जाण्यासाठी ज्ञानकोश केंद्र तयार करणे.

अत्याधुनिक प्रायोगिक यंत्रामध्ये प्रामुख्याने व्हर्टीकल लामिनार फ्लो, जैविक ऑक्सिजन डिमांड इनक्यूबेटर, रासायनिक ऑक्सिजन डिमांड डायजेस्टर, अतिनिल चेंबर, इत्यादींचा उल्लेख करावाच लागेल. विद्यार्थ्यांना नैसर्गिक वातावरणातील वनस्पतींचा अभ्यास करता यावा यासाठी वनस्पती आणि औषधी वनस्पती गार्डन आणि हरितगृह महाविद्यालयीन परिसरात उपलब्ध करून देण्यात आले आहे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठांतर्गत १९९६ मध्ये वनस्पतीशास्त्र विभागास संशोधन केंद्र म्हणून मान्यता दिलेली आहे. संशोधन केंद्रात सध्या ०६ संशोधक विद्यार्थी त्यांच्या पी.एचडी.चे कार्य करीत आहेत. संशोधनासोबतच विभागामार्फत अनेक सल्ला सेवा मोफत चालवल्या जातात, ज्यामध्ये प्रामुख्याने शेतक-यासाठी कृषी सल्ला, औषधी वनस्पती लागवड मार्गदर्शन, वनस्पती ओळख मार्गदर्शन इत्यादी आहेत.

Department of Zoology

महाविद्यालयात प्राणिशास्त्र विभाग १९५९ पासून सुरू आहे. विद्यार्थ्यांमध्ये विषयाची गोडी निर्माण करणे उच्च दर्जाच्या शिक्षणासाठी उच्च प्रतिच्या पायाभूत शैक्षणिक सुविधा उपलब्ध करून देणे इत्यादी उद्देशाने या विभागात अध्ययन अध्यापन चालू आहे. संशोधनास विद्यार्थ्यांना प्रेरणा मिळावी. त्या दृष्टीने विभागामध्ये अद्यावत संशोधन प्रयोग शाळा व त्यासाठी लागणारी अत्याधुनिक उपकरणे उपलब्ध आहेत. प्राणीशास्त्र संकलन विभागात जवळपास ४० वर्षांपासून जतन करून ठेवलेले अविकसित अर्भके, परिसरामध्ये सापडणारे विविध सर्प यांचे संकलन विद्यार्थ्यांना अभ्यासास उपयुक्त आहे. जवळजवळ ११७ Specimens या संकलनामध्ये आहेत. तसेच Fish Aquarium विद्यार्थ्यांना उपलब्ध केले आहे. प्राणिशास्त्र विषयाची पदवी घेवून विविध स्पर्धा, तसेच मत्स्य विभागामध्ये नोकरीची संधी आहे. मत्स्य व्यवसाय कुकुटपालन, वराह पालन, ससे पालन, इमूपालन इ. स्वयंरोजगाराची संधी प्राणीशास्त्र विषयात B.Sc. पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांना आहे.

Department of Mathematics

आपल्या महाविद्यालयात गणित विभाग महाविद्यालय स्थापनेपासून म्हणजेच १९५९ पासून कार्यरत आहे गणित विषय हा अवघड विषय म्हणून ओळखला जात असला तरी तो सोप्यात सोपा करून शिकवला जातो. गणित विषयात आवड निर्माण व्हावी म्हणून विद्यार्थ्यांना सेमीनार, कॉन्फरन्स, वर्कशॉप यासाठी सक्रीय भाग घेण्यास प्रोत्साहन दिले जाते. विद्यार्थ्यांना वेळोवेळी त्यांच्या भावी करीअर विषयी आणि वेगवेगळ्या संधीविषयी माहिती गणित विभागात दिली जाते. गणित विभागातून M.Sc. पूर्ण करून आतापर्यंत बरेच विद्यार्थी प्राध्यापक म्हणून वेगवेगळ्या महाविद्यालयात कार्यरत आहेत. विद्यार्थ्यांना MPSC, UPSC, SET, NET, साठी मार्गदर्शन गणित विभागात केले जाते. भावी काळात गणितामुळे असणा-या सर्व संधी अजून चांगल्या पध्दतीने सांगून जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांना फायदा करून देण्याचे गणित विभागाने ठरवले आहे. आपल्या महाविद्यालयात गणित विषयासाठी प्रवेश घेवून कोर्स पूर्ण केलेला एकही विद्यार्थी सुशिक्षित बेकार असणारच नाही याची पूर्ण काळजी विभाग घेतो.

Department of Computer Science

संगणक शास्त्र या विषयामुळे संगणक सेवा क्षेत्राला नवसंजीवनी मिळाली आहे. बेरोजगाराना संधी उपलब्ध करून दिली आहे. याचे महत्त्व ओळखून महाविद्यालयात १९९७-९८ या शैक्षणिक वर्षापासून संगणक शास्त्र व माहिती तंत्रज्ञान विभाग सुरू झाला आहे, B.Sc.in Computer Science (Optional), B.Sc. in IT आणि B.Sc.असे अभ्यासक्रम या विभागात शिकविले जातात. यासाठी सुसज्ज अशा दोन स्वतंत्र संगणक प्रयोगशाळा आणि दोन ICT Based स्वतंत्र क्लासची सोय विद्यार्थ्यांना केली आहे. या प्रयोग शाळेत विद्यार्थ्यांना Internet व्दारा आत्याधुनिक पध्दतीने माहिती तंत्रज्ञान, हार्डवेअर सॉफ्टवेअर, Computer Language शिकविले जात. यामुळे विद्यार्थ्यांना IT क्षेत्रात नौकरीची आणि स्वयंरोजगाराची संधी उपलब्ध होते.

Certificate Course in Science

No.	Certificate course	Intake Capacity	Fees	Duration	Co-ordinator
1	Certificate Course in Industrial Safety	30	300/-	06 Month	Dr.P.S. Mane
2	Certificate Course in Instrumentation and Sampling Analysis	30	300/-	06 Month	Dr. V.S. Ingle
3	Certificate Course in Use Equipment and Maintenance of Laboratory in Physics and Electronics	30	300/-	06 Month	Dr.A.S. Padampalle
4	Certificate Course in Computer Basics & MS Office	30	300/-	06 Month	Mr. B.A. Shelke

Faculty of Commerce

बी. कॉम. प्रथम/द्वितीय वर्ष

प्रवेश मर्यादा : प्रथम वर्ष १२०, द्वितीय वर्ष १२०
अनिवार्य विषय इंग्रजी
द्वितीय भाषा : मराठी (६०)/हिंदी (६०)
Choice Based Credit System नुसार अभ्यासक्रम (८०+२०)
अंतर्गत मुल्यापन (Test - Tutorial - Field Project - Seminar)

Course Head

प्रा.डॉ. संजय अस्वले

बी. कॉम. तृतीय वर्ष

प्रवेश मर्यादा : १२०
नियमित ६ विषय निवडावे लागतील.
GST आणि Skill Development Course अनिवार्य आहे.
SWAYAM आणि Internship साठी नावनोंदणी अनिवार्य आहे.

प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम सक्तीचा आहे.
Field Project आणि Internship करणे
आवश्यक आहे. त्यासाठी SWAYAM व
Internship वर नोंदणी करावी.

एम. कॉम. प्रथम/द्वितीय वर्ष

प्रवेश मर्यादा प्रथम वर्ष ६०, द्वितीय वर्ष ६०
Choice Based Credit System नुसार अभ्यासक्रम (८०+२०)
अंतर्गत मुल्यापन (Test - Research Project)
Research Methodology Workshop ला उपस्थिती अनिवार्य आहे.
GST आणि Skill Development Course अनिवार्य आहे.
SWAYAM आणि Internship साठी नावनोंदणी अनिवार्य आहे.

- विद्यापीठ अविष्कार स्पर्धेत सहभाग घेणे आवश्यक आहे.
- नियमित उपस्थिती आवश्यक आहे.
- रिसर्च प्रोजेक्टसाठी सर्वेक्षण करणे आवश्यक आहे.
- Placement Training मध्ये सहभाग घ्यावा.

Course Head

प्रा.डॉ. के.वी. लेंगे

Certificate Course in Commerce

No.	Certificate course	Intake Capacity	Fees	Duration	Co-ordinator
1	Certificate Course in GST Accounting	30	500/-	06 Month	Dr. A. S. Ashte

Faculty Of Commerce

कॉमर्स शाखेत प्रवेश घेतल्यानंतर विद्यार्थ्यांना स्वयंरोजगाराच्या प्रशिक्षणा बरोबरच नोकरीच्या संधी आहेत. अकौंटन्सी, उद्योजकता, माहिती तंत्रज्ञान, व्यवस्थापन, व्यावसायिक कायदे, संख्याशास्त्र, कॉस्टिंग, टॅक्स, मॅनेज्मेंटिक्स मार्केटिंग, मानव संसाधन विकास, वित्त, बँकींग, विमा, संशोधन पध्दती, कंपन्या, इ. विषयांचे सखोल ज्ञान ११ बी ते एम.कॉम पर्यंत महाविद्यालयात उपलब्ध आहे. त्यासाठी विभागांतर्गत स्वतंत्र कॉमर्स संगणक केंद्र व संशोधन प्रयोग शाळेचा नाविण्यपूर्ण उपक्रम सुरू आहे, ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना पुस्तकी ज्ञानाबरोबर व्यवहारी ज्ञान शिकवले जाते. विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना, कौशल्यांना संधी मिळावी त्यांना कॉमर्स असोसिएशन, क्वालीटी सर्कल, औद्योगिक सहल, विविध शैक्षणिक संस्थाना भेट, राष्ट्रीय-अंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग, सर्वेक्षण, संशोधन प्रकल्प, LCD द्वारे सेमिनार, बँक क्लिजॉट आदि उपक्रम दरवर्षी राबवण्यात येतात. त्यासाठी भारत शिक्षण संस्थेने Mobile Research Lab उपलब्ध करून दिली आहे. विद्यार्थ्यांना पदवी शिक्षण घेतानाच TALLY, ACCOUNTING, DTP, Banking आदि प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाची सोय उपलब्ध आहे. म्हणूनच कॉमर्स विभागातील 100% विद्यार्थी पदवी, पदव्युत्तर शिक्षण घेवून करिअर घडवत आहेत.

स्पर्धा परिक्षेच्या माध्यमातून अनेक विद्यार्थी MPSC-Banking, निवड मंडळे, पोलिस प्रशासन, स्थानिक स्वराज्य संस्था, संरक्षण विभाग, महसूल विभागात निवड होवून कार्यरत आहेत. कॉमर्स रिसर्च सेंटर मधून २० विद्यार्थी M.Phil. तर २२ विद्यार्थी Ph.D. डी.झालेले आहेत. विद्यार्थ्यांना नोकरीसाठी प्लेसमेंटची व्यवस्था आहे. कॉमर्स विभागात १८ विद्यार्थ्यांचे संशोधन पेपर प्रसिध्द झाले आहेत. तर एकूण १८० संशोधन पेपर आजपर्यंत प्रसिध्द झाले आहेत. कॉमर्स विभागात बँकींग, MBA आणि CA इतर आणि इतर स्पर्धा परिक्षा साठी विशेष मार्गदर्शन आणि अध्ययन वर्गाची सोय आहे.

Faculty of Arts

बी. ए. प्रथम वर्ष

- प्रवेश मर्यादा : अनुदानित ४३५, विनाअनुदानित २९०
अनिवार्य विषय : इंग्रजी, पर्यावरणशास्त्र व संगणकशास्त्र
द्वितीय भाषा : मराठी/हिंदी
ऐच्छिक विषय : १) मराठी/हिंदी/इंग्रजी २) समाजशास्त्र/राज्यशास्त्र
३) भूगोल/शारिरीक शिक्षण ४) इतिहास ५) अर्थशास्त्र

Course Head

प्रा.डॉ.डी.व्ही.दोबळे

बी. ए. द्वितीय वर्ष

प्रथम वर्षात निवडलेले विषयच अभ्यासावे लागतील.

बी. ए. तृतीय वर्ष

- तृतीय वर्षात एक मुख्य व दोन दुय्यम विषय अभ्यासावे लागतील.
- मुख्य विषयाचे तीन पेपर, एक प्रकल्प व दुय्यम विषयाचे दोन पेपर अभ्यासावे लागतील.

बी.ए. मध्ये प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी
करिअर मार्गदर्शन, प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम, रिमॅडियल कोर्चिंग,
गट चर्चा, सेमिनार, शैक्षणिक सहल आणि स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र
वरील उपक्रमात सहभाग घेणे व नियमित उपस्थित राहणे आवश्यक आहे.

एम. ए. मराठी, हिंदी, इंग्रजी, इतिहास, भूगोल, राज्यशास्त्र

- प्रवेश मर्यादा - ६०
प्रवेश PG-CET प्रवेश परीक्षा व मेरीटनुसार दिला जाईल.
सेमिस्टर ३ साठी सर्विस कोर्स अनिवार्य आहे.
Choice Based Credit System नुसार अभ्यासक्रम

Workshop/Seminar on NET/SET/PET
and Competitive Examination
PG to UG Interaction
Co-curricular activities seminar
conference/workshop
Self governing Day and Cultural Activities
Educational visits to EFLU and other Center
Literary surveys and linguistic
connectivity programmes

Course Head

प्रा.डी.व्ही.थोरे

Certificate Course in Arts

No.	Certificate course	Intake Capacity	Fees	Duration	Co-ordinator
1	Certificate Course in Disaster Management	30	300/-	06 Month	Mr. S.L. Gavit
2	Certificate Course in Soft Skill Development	30	500/-	06 Month	Dr. C. D. Kare
3	Certificate Course in Basic Yoga	30	Free	06 Month	Dr. G.N. Somwanshi

VALUE ADDED COURSES

No.	Name of Course	Conducted Department
1	Aptitude Test	IQAC
2	Introduction to Tally Accounting	IQAC
3	Human Right Education	HUMAN RIGHT CELL
4	Rotary Youth Leadership Award	IQAC & ROTARY
5	Spoken and Communication English	IQAC
6	Women Health & YOGA	YOGA CENTER - Zoology
7	MS Office Specialist	IQAC

Department of English

महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासूनच विभाग यशस्वीरित्या कार्यरत आहे. पदवी शिवाय, पदव्युत्तर शिक्षणाचीही सोय ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाने करून दिली आहे. पदव्युत्तर शिक्षणातून विद्यार्थ्यांना इंग्रजी साहित्याशिवाय भारतीय, अमेरिकन, अफ्रिकन साहित्याचे ज्ञान व शिक्षण दिले जाते. महाविद्यालय ग्रामीण भागाशी निगडित असल्याने येथील विद्यार्थ्यांमध्ये इंग्रजी भाषेविषयी अज्ञान व भिती आहे. इंग्रजीची ही भिती व अज्ञान दूर करण्यासाठी महाविद्यालयात २०१२ पासून भाषा भवन (Language lab) ची स्थापना करण्यात आली. भाषा भवनाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना खालील प्रकारे फायदा होतो.

- १ इंग्रजी व्याकरण शिकणे
- २ इंग्रजी शब्दांचा अचूक उच्चार आणि वापर
- ३ प्रसंगानुरूप इंग्रजीचा वापर
- ४ LCD द्वारे अध्यापन व अध्ययन
- ५ सेमिनारद्वारे इंग्रजीतून बोलण्यास विद्यार्थ्यांना प्रवृत्त करणे.

Department of Marathi

मराठी ही मातृभाषा असून मराठी भाषेचे दालन अतिशय समृद्ध आहे. मराठी भाषेचे अध्ययन करित असताना विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्य निर्मितीसाठी उत्सुकता निर्माण करणे, मराठी भाषेविषयी देशाभिमान, प्रेम संस्कार व मानवी मूल्ये रूजवणे आदि कार्य मराठी विभागांतर्गत केले जाते. मराठी भाषेतून उच्च शिक्षण घेताना केवळ पदवी म्हणून न घेता विद्यार्थ्यांमध्ये महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या माध्यमातून घेतल्या जाणा-या स्पर्धा परिक्षा- जिल्हाधिकारी, उपजिल्हाधिकारी, तहसिलदार, गटविकासअधिकारी, तलाठी, ग्रामसेवक, अशा विविध पदांच्यापरिक्षासाठी मराठी साहित्य, व व्याकरणाचे धडे मराठी विभागातून, शिकविले जातात. कथा, कविता, आदि साहित्य निर्मितीसाठी विद्यार्थ्यांमध्ये उत्सुकता निर्माण करून काव्यवाचन, कथाकथन, वाद-विवाद वक्तृत्व निबंध आदि स्पर्धा घेतल्या जातात. जेणेकरून त्यामधून, कवी, कथाकार, उत्कृष्ट व्याख्याते, साहित्यिक निर्मितीला चालना मिळेल. मराठी विभागाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव मिळण्यासाठी महाविद्यालयात साहित्यतरंग हे भितीपत्रक चालवले जाते.

Department of Hindi

हिन्दी या विषयात खालील प्रकारच्या संधी विद्यार्थ्यांना आहेत.

१. केंद्रीय विभागातील विविध कार्यालयामध्ये अनुवादक म्हणून कार्य करण्याची संधी.
२. सार्वजनिक क्षेत्रामध्ये विविध पदावर हिंदी अधिकारी म्हणून काम करता येते, उदा. बँक, विमा, रेल्वे, पोस्ट ऑफीस दूरदर्शन आकाशवाणी येथे वार्ताहर म्हणून काम करण्याची संधी
३. विविध वर्तमानपत्रामध्ये अनुवादक म्हणून काम करण्याची संधी
४. हिंदी चित्रपटामध्ये पटकथाकार, गीतकार म्हणून काम करण्याची संधी
५. राजभाषा हिन्दी विभागामध्ये हिन्दी प्रचारक अधिकारी म्हणून काम करण्याची संधी.

Language Lab

मराठी व इंग्रजी साठी स्वतंत्र भाषा भवन आहे. तसेच मराठी व इंग्रजी भाषेच्या तयारीसाठी भाषा भवन प्रयोगशाळा विद्यार्थ्यांना उपलब्ध आहेत. या भाषा प्रयोग शाहेत ३० स्वतंत्र कामप्युटर आहेत आत्याधुनिक सॉफ्टवेअरसह विद्यार्थी भाषेचे शिक्षण घेवू

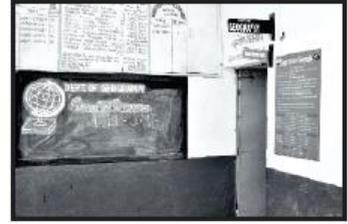
Department of History

महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून इतिहास विभाग या महाविद्यालयात कार्यरत आहे. इतिहास विभागाच्या वतीने उमरगा परिसरातर्गत येणा-या ऐतिहासिक स्थळांचे सर्वेक्षण केले जाते. उदा. मौजे तलमोड येथील विक्रमादित्य सहावा (कल्याणीचा चालुक्य राजा) यांचा हळी कन्नड भाषेतील शिलालेखन उत्खनन करून त्याच्यावर संशोधन करणे चालू आहे. तसेच उमरगा येथील चालुक्य कालीन महादेव मंदिर, गुंजोटी येथील गढी, नारंगवाडी येथील बारव व शिलालेख, मुरूम येथील जैनमंदिर इत्यादी. इतिहास विभागामार्फत दरवर्षी ऐतिहासिक सहलींचे आयोजन केले जाते. आतापर्यंत आम्ही औरंगाबाद, पैठण, तेर सुलतानाबाद, दौलताबाद, वेरूळ, अंजिठा, कोल्हापूर, पन्हाळा, धाराशिव, रत्नागिरी, रायगड, इत्यादी. अनेक स्थळांना भेटी दिलेल्या आहेत. इतिहास हा विषय शालेय स्तरापासून ते पदवीस्तर स्तरापर्यंत शिकवला जातो. हा विषय सामाजिक शास्त्रामध्ये अत्यंत महत्त्वाचा आहे. आधुनिक काळामध्ये या विषयाचे स्वरूप बदलले आहे. त्यामुळे या विषयाचे महत्व वाढत चालले आहे. इतिहासाच्या अभ्यासातून भूतकाळाची जात, वर्तमानाचा अंदाज व भविष्याचा वेध घेता येतो. त्यामुळे स्पर्धा परिक्षेमध्ये या विषयाला अधिक महत्व आहे. इतिहासामध्ये पदवी केलेल्या विद्यार्थ्यांचा पुरातत्वशास्त्र, पर्यटनशास्त्र, तैलनिक भाषाशास्त्र, इत्यादी अनेक क्षेत्रात करिअर करता येते.

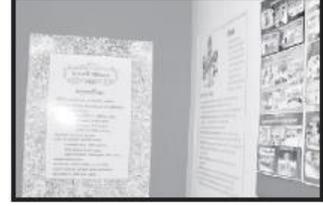
Department of Geography

भूगोल विषय कनिष्ठ महाविद्यालयात सन १९७४-७५ साली सुरू झाला. विषयाचे असणारे व्यापक स्वरूप आणि त्यामधून नैसर्गिक घटनांच्या घडामोडीचे होणारे आवलोकन त्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये या विषयाची आवड निर्माण झाली. इ.स.१९८१-८२ पासून पदवी स्तरावर, तर इ.स. १९९६-९७ पासून पदव्युत्तर अभ्यासाकरिता भूगोल विषय सुरू करण्यात आला. परिसरातील घडणा-या भौगोलिक घडामोडीचा अभ्यास करण्याकरिता सन २००५ पासून भूगोल संशोधन केंद्र सुरू करण्यात आले. या संशोधन केंद्रामधून ०७ विद्यार्थ्यांना डॉ.बा.आं.म. विद्यापीठानी पी.एच.डी. प्रदान केली. विभागातून राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय संशोधन प्रत्रिकेतून ६५ संशोधनपर लेख व दोन संदर्भ ग्रंथाचे प्रकाशन झाले आहे. सामाजिक जाणवेतून विभागामार्फत दरवर्षी ग्रामसर्वेक्षण करून शेतकऱ्यांना माती परिक्षण करून दिले जाते. या शिवाय पाण्याच्या संवर्धनासंबंधात जन जागृती करून वृक्षलागवडीचे महत्व सांगितले जाते. धुके दहीवर, गारांची वृष्टी इ. भौगोलिक घटनांचे शास्त्रीय स्पष्टीकरण सांगितले जाते. भूगोल विषयामुळे राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय भौगोलिक आर्थिक सामाजिक इ. घटकांची अचूक माहिती प्राप्त होते. त्यामुळे MPSC, UPSC इ. अनेक स्पर्धा परिक्षामध्ये विद्यार्थी या विषयाची निवड करतात. भूगोल पदवी प्राप्त विद्यार्थ्यांकरिता अनेक क्षेत्रामध्ये रोजगार उपलब्ध होतो. सर्व्हेर फोटोग्राफर हवामानशास्त्र विभाग इ. ठिकाणी संधी उपलब्ध होवू शकते. विद्यार्थ्यांसाठी भूगोल प्रयोगशाळा आणि प्रॅक्टीकलसाठी भूगोलची अद्यावत सुसज्ज उपकरणे आहेत. प्रत्येक विद्यार्थ्यांला उपकरणांची उपलब्धता केली आहे.

Department of Political Science

महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून (१५५९) राज्यशास्त्र विभागाची सुरुवात महाविद्यालयात झाली आहे. राज्यशास्त्र ही सामाजिक शास्त्रातील शाखा असल्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये राजकीय जाणिवा, हक्क, कर्तव्य आणि देशाच्या राजकीय व्यवस्थेच्या अध्ययना बरोबरच आंतरराष्ट्रीय राजकारणाविषयीचा अभ्यासक्रम शिकविला जातो, ज्याद्वारे एक आदर्श नागरिक निर्माण करणे हा हेतू आहे. To disseminate democratic value and create ideal leadership हे ध्येय असून समोर ठेवून राज्यशास्त्र विभाग महाविद्यालयात कार्य करत आहे. कनिष्ठ महाविद्यालयाबरोबरच वरिष्ठ महाविद्यालयात पदवी (BA) आणि पदव्युत्तर (MA) स्तरावर राज्यशास्त्र हा विषय शिकविला जातो. राज्यशास्त्र विषयाचा अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाबरोबरच त्यांना स्पर्धात्मक परीक्षांसाठी उपयुक्त ठरणारा आहे. राज्यशास्त्र विषयात पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाची सोय आहे. त्यामुळे अनेक विद्यार्थ्यांना अध्ययन व संशोधन करीत असण्याची संधी आहेत. डॉ.बा.आं.म.विद्यापीठाच्या शैक्षणिक अभ्यासक्रमा बरोबरच विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक जाणिवा आणि राजकीय जागृती निर्माण करण्यासाठी विविध उपक्रम विभागामध्ये राबविले जातात. २५ जानेवारी हा राष्ट्रीय मतदार दिन विविध उपक्रमाने साजरा केला जातो. जनजागरण रॅली निबंध स्पर्धा, आणि पोस्टर स्पर्धा या आयोजित केल्या जातात. विभागाच्या वतीने अतिथी व्याख्यानांच्या आयोजनाबरोबरच विभिन्न चर्चासत्रात विद्यार्थ्यांना सहभाग होण्यासाठी संधी दिली जाते.

Department of Sociology

समाजशास्त्र विभागाची स्थापना १९७२ साली झाली व त्यानंतर समाजशास्त्र विषयात पदव्युत्तर विभाग १९९० साली सुरू करण्यात आला. विद्यार्थ्यांमध्ये मानवी जीवनमुल्यांचे संवर्धन व त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास साधून त्यांच्यामध्ये समाजातील ज्वलंत समस्येसंबंधी जाणीव निर्माण करण्यासाठी समाजशास्त्र विभाग कार्यरत आहे. त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांमध्ये सेवाभाव, राष्ट्रप्रेम वृद्धीगत करण्यासाठी समाजशास्त्र विभागामध्ये विविध उपक्रमांचे आयोजन केले जाते. समाजातील ज्वलंत व गंभीर समस्यांच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांमध्ये गांभीर्य निर्माण करण्यासाठी समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने दरवर्षी सामाजिक आर्थिक सर्वेक्षण हा उपक्रम हाती घेतला जातो. समाजशास्त्रीय ज्ञानाची व्याप्ती व्यापक झाल्याने त्यात नवीन शाखांचा उदय होत आहे. ग्रामीण समाजशास्त्र, औद्योगिक समाजशास्त्र, वैद्यकीय समाजशास्त्र इ. शाखांचा उपयोग व्यावसायिक क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणात होताना दिसून येत आहे. त्याच बरोबर विविध स्पर्धा परीक्षामध्ये उदा. यु.पी.एस.सी., एम.पी.एस.सी., सेट, नेट, पी.एच.डी. साठी सुध्दा समाजशास्त्र विषयात सुवर्ण संधी उपलब्ध झाली आहे.

Department of Economics

अर्थशास्त्र विभागाची सुरुवात महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासूनच झाली. दैनंदिन जीवनात निर्माण होणारे आर्थिक प्रश्न सोडविण्यासाठी विद्यार्थ्यांना तयार करणे हे मुख्य ध्येय ठेवून अर्थशास्त्र विभाग कार्य करीत आहे. महाविद्यालयातील कनिष्ठ स्तरावर ११ वी व १२ वी या वर्गात तसेच कला व वाणिज्य शाखेत पदवी स्तरावर या विषयाचे अध्ययन व अध्यापन केले जाते. या विषयाच्या शिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांस जीवन जगतांना आर्थिक समस्या सोडविण्यास मदत होते. व्यक्तीगत, तसेच सामुहिक आर्थिक विकास करण्यासाठी अर्थशास्त्राचे ज्ञान उपयुक्त ठरते. अर्थशास्त्र विषयात करिअरच्या अनेक संधी उपलब्ध आहेत. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या पुर्व परिक्षेत आर्थिक विषयाशी संबंधित अनेक प्रश्न असतात. अर्थशास्त्र विषय घेऊन मुख्य परिक्षा देता येते. अर्थ विभाग, सांख्यिकीय कार्यालये. बँका, विमा क्षेत्र, शिक्षणक्षेत्र अशा विविध क्षेत्रात अर्थशास्त्राच्या विद्यार्थ्यांना रोजगार मिळवण्यास मदत होते. याकरिता अर्थशास्त्र विभाग सातत्याने कार्य करीत आहे.

ग्रंथालय

वाचाल तर वाचाल या उक्तीप्रमाणे महाविद्यालयाचे ग्रंथालय अभ्यासक्रमाच्या पुस्तकाबरोबरच संदर्भीय पुस्तके, मासिक, दुर्मिळ ग्रंथ, वृत्तपत्रे, शोधनिबंध, अहवाल आणि ई-रिसोर्स सह समृद्ध आहे. ग्रंथालयात १०६७६० पुस्तके, ९९ मासिके उपलब्ध आहेत. डॉ. विजय भटकर यांचे ग्रंथालय व्यवस्थापन सॉटवेअर तसेच OPAC SYSTEM, Intmet Access Hub स्वतंत्र अभ्यासिका, बुक बँकची सुविधा आणि E-resource द्वारा KRC यांचे वर्गणीदार ग्रंथालय आहे. तसेच रात्रीच्या अभ्यासिकेची सोय आहे.

Research & Development Unit (R&D) - Reserch Centres

IQAC has taken initiative and established R& D Unit to enhance research activities in the college. R & D unit include the research centres in Chemistry, Physics, Zoology, Commerce, Botany and Zoology. As a result college has produced 35 Ph.D's, 30 M.Phil.'s, faculties participated more than 200 national & international conferences and published more than 300 research papers published national and international journals and magazines.

Rules For Registration :

- 1) Students who have passed M.A./M.Sc. & M.Com with 60% marks & pass NET/SET/PET can register their names for Ph.D. degree as either part time or full time research fellow.
- 2) For teacher fellow those who have completed 5 year full time service need not require to pass PET.
- 3) The admission will be sorted on availability of vacancy only.
- 4) The research guide will admit a candidate after judging the research topic and it's scope.
- 5) A brief abstract of the research topic needs to be submitted to the university through the research centre allowing with application.
- 6) Admission Process for Ph.D. will be through University

◆ Research Guide :

Sr.No.	Subject	Recognized Research Guide	Intake Capacity	Awarded	Working in progress
1	Physics	Dr. G. H. Jadhav	06	-	07
2	Chemistry	Dr. V. S. Ingle	06	04	02
3	Chemistry	Dr. D. V. Mane	06	11	11
4	Chemistry	Dr. P. S. Mane	08	03	01
5	Chemistry	Dr. V. S. Suryawanshi	06	-	-
6	Chemistry	Dr. V. V. Dhole	06	-	-
7	Chemistry	Dr. V. S. Shinde	06	-	-
8	Zoology	Dr. C. V. Pawar	06	04	-
9	Commerce	Dr. S. N. Aswale	06	06	06
10	Commerce	Dr. K. B. Lengare	06	01	05
11	Commerce	Dr. A. S. Ashte	06	01	03
12	Mgt. Science	Dr. S. N. Aswale	06	01	05
13	Botany	Dr. V.D. Devarkar	06	-	-
14	Physics	Dr. S. S. Sawant	06	-	-

वरिष्ठ महाविद्यालय प्रवेशासंबंधीचे नियम

बी.ए.,बी.एस्सी.,बी.सी.एस.,बी.एस्सी (आयटी) व बी. कॉम प्रवेशासाठी खालील नियम व अटी आवश्यक आहेत.

◆ एच.एस.सी. किंवा तत्सम परिक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.

◆ प्रवेश अर्जासोबत खालील मूळ कागदपत्रे व सत्यप्रती जोडाव्या लागतील.

१) शाळा/महाविद्यालय सोडल्याचे प्रमाणपत्र	(Transfer Certificate /Leaving Certificate)
२) गुणपत्रक	(Marks Memo)
३) पासपोर्ट साईज फोटो	(passport size Photo)
४) जातीचे प्रमाणपत्र (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी)	(Cast certificate for Backward Class Students)
५) योग्यता प्रमाणपत्र (महाराष्ट्राबाहेरील विद्यार्थ्यांसाठी)	(Eligibility Certificate for Student from other State)
६) स्थलांतर प्रमाणपत्र (महाराष्ट्राबाहेरील विद्यार्थ्यांसाठी)	(Migration Certificate for students from other State)
७) अपत्य प्रमाणपत्र	(Progeny certificate)
८) उत्पन्नाचा दाखला व इ.बी.सी. अर्ज	(Income certificate & E.B.C. Application form)
९) आधार कार्ड झेरॉक्स	Aadhar Card Xerox

◆ प्रवेशासंबंधी सामान्य नियम

- प्रत्येक विषयाच्या जागा मर्यादित असल्यामुळे विद्यार्थ्यांना गुणवत्तेनुसार प्रवेश दिला जातो.
- मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी शासनाच्या धोरणानुसार आरक्षण राहिल.
- महाविद्यालयात भरलेली फी कोणत्याही कारणास्तव परत दिली जात नाही.
- कार्यालयात दिलेली कागदपत्रे त्यासंबंधीचे काम पूर्ण झाल्याशिवाय परत दिली जात नाहीत म्हणून विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या मूळ कागदाच्या जास्तीत जास्त झेरॉक्स प्रती जवळ ठेवाव्यात.
- मूळ कागदपत्रे कार्यालयात सादर केल्यावर त्याबद्दल पावती घ्यावी.
- मायग्रेषन, पार्सिंग, व इतर कागदपत्रे ठरलेल्या वेळेच्या आत सादर करावी लागतात. वेळेवर कागदपत्रे सादर न केल्यास प्रवेश रद्द होतो.
- कोणत्याही कारणासाठी डुप्लीकेट टी.सी. दिली जात नाही.
- कोर्स पूर्ण झाल्यावरच टी.सी. दिली जाते. (उदा. बारावी, पदवी तृतीय वर्ष व पदव्युत्तर द्वितीय वर्षानंतर) कोर्सच्या मध्यंतरी टी.सी. दिली जात नाही.

पदव्युत्तर अभ्यासक्रम प्रवेश पात्रता व नियम

✦ प्रवेश पात्रता व नियम :

एम. ए. व एम. कॉम. प्रथम वर्ष प्रवेशाकरिता पदवी परिक्षेत व संबंधित विषयात ४०% गुण असणे आवश्यक आहे, आणि एम. एस्सी. प्रथम वर्षाकरिता खुल्या प्रवर्गासाठी व महाराष्ट्राबाहेरील मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी ४५% व महाराष्ट्रातील मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी ४०% गुणांची अट आहे.

महाविद्यालय पदवी परीक्षा (PG-CET) देणे आवश्यक आहे.

◆ प्रवेश अर्जासोबत खालील मुळ कागदपत्रे व सत्यप्रती जोडाव्या लागतील.

- १) शाळा/महाविद्यालय सोडल्याचे प्रमाणपत्र (Transfer Certificate /Leaving Certificate)
- २) गुणपत्रक (Marks Memo)
- ३) पासपोर्ट साईज फोटो (passport size Photo)
- ४) जातीचे प्रमाणपत्र (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी) (Cast certificate for Backward Class Students)
- ५) योग्यता प्रमाणपत्र अर्ज (महाराष्ट्राबाहेरील विद्यार्थ्यांसाठी) (Eligibility Form for Student from other Uni.)
- ६) स्थलांतर प्रमाणपत्र (इतर विद्यापीठातील विद्यार्थ्यांसाठी) (Migration Certificate for students from other University)
- ७) अपत्य प्रमाणपत्र (Progeny certificate)
- ८) उत्पन्नाचा दाखला व इ.बी.सी. अर्ज (Income certificate & E.B.C. Application form)
- ९) शिष्यवृत्ती मंजूरी क्रमांक (शिष्यवृत्ती धारकाकरिता) (Scholarship Sanction Number for Scholarship holders)

◆ Choice Based Credit System / Service Course (CBCS)

पदव्युत्तर विभाग एम.ए. एम.एस्सी. व एम. कॉम. तिस-या सत्रा मधील विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाचा सर्विस कोर्स अंतर्गत एक विषयाचा पेपर सक्तीचा आहे. तरी खालील दिलेल्या पाच विषया पैकी कोणत्याही विभागातील विद्यार्थ्यांने एका विषयाला प्रवेश घ्यावा.

अ.क्र.	पेपरचे नाव	कोर्स कोड	संपर्क
१.	मराठी - स्वरूप लेखन आणि आकलन	MR - 405	मराठी विभाग
२.	Pre- Ambedkar Dalit Movement, 1818 - 1920	HIS -541	इतिहास विभाग
३.	Human Rights in India	PSC - SC - 1	राज्यशास्त्र विभाग
४.	Geographical Study of Natural Disaster	GEO - 441	भुगोल विभाग
५.	Entrepreneurship Development	COM - SC - 600	वाणिज्य विभाग

Q>rn ... १. प्रत्येक सर्विस कोर्स विषयाला १०० विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेता येईल. (प्रथम प्रवेश घेणा-या) विद्यार्थ्यांस प्रथम प्रवेश मिळेल.

पहिल्या १०० विद्यार्थ्यां नंतर उर्वरित विद्यार्थ्यांना दुस-या विषयाला प्रवेश घ्यावा लागेल. २. तरी विद्यार्थ्यांनी आपला प्रवेश निश्चित करून नियमित तास व अंतर्गत मुल्यांकन पूर्ण करून घेणे आवश्यक आहे. ३. सर्विस कोर्स प्रवेश फी रु.१०० राहिल.

ADMISSION FEES FOR THE YEAR 2020-21
EBC/GOI फॉर्म न भरलेल्या विद्यार्थ्यांना कॉलम नं.४ PAYING FEES भरावी लागेल.

Class	Regular Fees For Category	Regular Fees For S.T.,OBC,NT	Paying Fees
B.A. I	935.00	50.00	1735.00
B.A. II (Geography / Phy.Edu.)	1235.00	50.00	2035.00
B.A. II	875.00	50.00	1675.00
B.A. II (Geography / Phy.Edu.)	1175.00	50.00	1975.00
B.A. III	875.00	50.00	1675.00
B.A. III (Geography / Phy.Edu.)	1175.00	50.00	1975.00
B.Sc I	3935.00	50.00	4735.00
B.Sc. II	3875.00	50.00	4675.00
B.Sc. III	3875.00	50.00	4675.00
B.Com I	1235.00	50.00	2035.00
B.Com II	1175.00	50.00	1975.00
B.Com III	1175.00	50.00	1975.00
BCS I	23935.00	(Sc Student) 50.00	23965.00
BCS II	23875.00	(Sc Student) 50.00	23875.00
BCS III	23875.00	(Sc Student) 50.00	23875.00
B.Sc. IT I	23935.00	50.00	23935.00
B.Sc. IT II	23875.00	50.00	23875.00
B.Sc. IT III	23875.00	50.00	23875.00
M.A.Marathi I	0.00	50.00	3875.00
M.A.Marathi II	0.00	50.00	3875.00
M.A.Hindi I	0.00	50.00	3885.00
M.A.Hindi II	0.00	50.00	3875.00
M.A.English I	0.00	50.00	3885.00
M.A.English II	0.00	50.00	3875.00
M.A.Geography I	0.00	50.00	4885.00
M.A.Geography II	0.00	50.00	4875.00
M.A.Sociology I	0.00	50.00	3885.00
M.A.Sociology II	0.00	50.00	3875.00
M.A.Political Sci. I	0.00	50.00	3885.00
M.A.Political Sci. II	0.00	50.00	3875.00
M.A.History I	0.00	50.00	3885.00
M.A.History II	0.00	50.00	3875.00
M.Com. I	0.00	50.00	4185.00
M.Com. II	0.00	50.00	4175.00
M.Sc. I (Physics & Chemistry)	0.00	50.00	16885.00
M.Sc. I (Physics & Chemistry)	0.00	50.00	16875.00

• शिष्यवृत्ती, आर्थिक मदत आणि पारितोषिके •

गुणवत्ताधारक आणि पात्र विद्यार्थ्यांना खालीलप्रमाणे विविध प्रकारच्या शिष्यवृत्त्यांसाठी अर्ज करावेत.

अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे नाव	गुणांची किमान टक्केवारी (११ वी १२ वी)	उत्पन्नाची मर्यादा	लागणारी कागदपत्रे
१)	प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षकांच्या मुलांना मिळणारी शिष्यवृत्ती	८० टक्के	-	१. टी.सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत. २. उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र (मु. अ. कडून ऑफिडेक्ट वरील प्रमाणे)
२)	अहिंदी भाषिक शिष्यवृत्ती	८० टक्के हिंदीत	२५०००/-	१. हिंदी विषय आवश्यक. २. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत ३. उत्पन्नाचा दाखला (तहसीलदार) ४. हिंदी विषय घेतल्याचे प्रमाणपत्र
३)	राज्य सरकार खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती	७५ टक्के कनिष्ठ ७५ टक्के वरिष्ठ	उत्पन्नाची अट नाही.	१. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत २. नुतनीकरणासाठी मार्क्स मेमोची सत्यप्रत व ५० टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक गुण
४)	राष्ट्रीय ग्रामीण शिष्यवृत्ती	७५ टक्के १० वी	१५०००/-	१. मु.अ. चे शाळा ग्रामीण भागात असल्याचे प्रमाणपत्र २. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत ३. उत्पन्नाचा दाखला (तहसीलदार)
५)	स्वातंत्र्य सैनिक शिष्यवृत्ती	सर्व वर्गासाठी	-	१. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत २. सन्मानपत्र ३. अपत्य प्रमाणपत्र ४. करारनामा
६)	अपंग शिष्यवृत्ती	४० टक्के सर्व अपंगासाठी	१५०००/-	१. अपंगत्व अर्जावणारे सिव्हील सर्जनचे प्रमाणपत्र (अपंगत्व ४०% पेक्षा जास्त) २. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत ३. उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र (तहसीलदार)
७)	ई.बी.सी. शिष्यवृत्ती	७० टक्के (११ वी कला) ८० टक्के (११ वी विज्ञान)	१५०००/-	१. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत २. अपत्य प्रमाणपत्र ३. उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र (तहसीलदार)
८)	सैन्यातील जवानांच्या मुलांना शैक्षणिक मदत	सर्व वर्गासाठी	-	१. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत २. जिल्हा सैनिक बोर्डचे योग्यता प्रमाणपत्र
९)	शासकीय विद्यानिकेतन शिष्यवृत्ती	शासकीय विद्यानिकेतनमधून उत्तीर्ण	-	१. शासकीय विद्यानिकेतनमधून फॉर्म घेणे २. टी. सी. व मार्क्स मेमोची सत्य प्रत ३. पूर्णपणे भरलेला फॉर्म अधिकृत पत्रासह कार्यालयात सादर करावा. ४. करारनामा
१०)	एकलव्य शिष्यवृत्ती योजना (पदव्युत्तर स्तरावर)	पदवी परिक्षेत बी.ए./बी.कॉम ६० टक्केपेक्षा अधिक गुण किंवा बी.एस्सी. ७० टक्के	३५०००/- पेक्षा जास्त असू नये	१. प्रथम पदवी मार्क्स मेमोच्या सांक्षिकित प्रती २. प्रथम पदवी प्रमाणपत्राच्या सांक्षिकित प्रती ३. वडील हयात नसतील तर त्याचे मृत्यू प्रमाणपत्र ४. वडीलांच्या उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र

अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे नाव	गुणांची किमान टक्केवारी (११ वी १२ वी)	उत्पन्नाची मर्यादा	लागणारी कागदपत्रे
११)	मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी शिष्यवृत्ती अ) ११ वी कला, वाणिज्य व विज्ञान	-	SC २,००,००० च्या आत व NT, OBC, SBC १,००,००० च्या आत	१. टी. सी. व मार्क्स मेमोच्या सांक्षिकित (प्रमाणित) सत्यप्रती २. तहसीलदार जातीचे प्रमाणपत्र ३. उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र (मुळ प्रत) (तहसिलदार)
	ब) प्रथम वर्ष कला, वाणिज्य व विज्ञान व प्रथम वर्ष पदव्युत्तरसाठी	-		४. वडील वारल्याचे प्रमाणपत्र (वडील हयात नसतील तर) ५. जिल्हा बदली प्रमाणपत्र (प्रथम वर्षासाठी) ६. शिष्यवृत्ती आदेश क्रमांक ७. १०/- रु. च्या बॉडवर प्रतिज्ञापत्र (शिष्यवृत्ती खंडीत झालेली असेल तर) ८. राष्ट्रीयकृत बँकेचे खाते क्रमांक
	क) १२ वी कला, वाणिज्य व विज्ञान ड) द्वितीय, तृतीय वर्ष कला, वाणिज्य, विज्ञान	-	-	१. जातीचे प्रमाणपत्र - सत्यप्रत २. मार्क्स मेमोची सत्य प्रत ३. जिल्हा बदलीचे प्रमाणपत्र (इतर जिल्ह्यातून आलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी) ४. मागील मंजूर आदेश क्रमांक (दुसऱ्या महाविद्यालयातून आलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी)
१२)		१. मागासवर्गीय पुनःप्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी २. पालकाचे अधिक उत्पन्न असणा-या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी	-	१. जी.ओ.आय. फ्रिशिफा फॉर्म भरणे. २. मार्क्स मेमोची सत्यप्रत ३. जातीचे प्रमाणपत्र ४. मागील मंजुरी आदेश क्रमांक ५. तहसीलदार उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र किंवा वडील नोकरी करत असतील तर वेतन प्रमाणपत्र
१३)	सेक्टर सेक्टर शिष्यवृत्ती बी.ए.बी.एससी.	-	-	टि.सी.,मार्कमेमो, उत्पन्नचे प्रमाणपत्र, (तहसिलदार) मिरीट लिफ्ट क्रमांक, विभागीय बोर्डाकडील प्रमाणपत्र शपथपत्र- उत्पन्नाचे राष्ट्रीयकृत बँक खाते
१४)	इंडियन ऑईल शैक्षणिक शिष्यवृत्ती	१० वी उत्तीर्ण	-	टि.सी.,मार्कमेमो, उत्पन्नचे प्रमाणपत्र, (तहसिलदार) बँक खाते राष्ट्रीयकृत बँकेचे
१५)	अल्पसंख्यांक शिष्यवृत्ती मुस्लीम, शीख, बौद्ध, ख्रिश्चन पारशी व जैन विद्यार्थ्यांकरिता	सर्व वर्गासाठी	२,५०,०००/- च्या आत	सर्व मार्कमेमो, अल्पसंख्यांक प्रमाणपत्र, कायम निवासाच्या पत्त्यासंबंधी पुरावा, राष्ट्रीयकृत बँक खाते, आधार कार्ड, झेरॉक्स

टिप : वरील शिष्यवृत्त्यांसाठी या कार्यालयामार्फत मंजूरीसाठी शिफारस केली जाते. संबंधित विभागाकडून गुणानुक्रमे मंजूरी दिली जाते. व त्यानंतर संबंधित शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा होते. ऑनलाईन फॉर्म भरणे आवश्यक आहे.

शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज केला म्हणजे शिष्यवृत्ती मंजूर झाली असे समजता येणार नाही. गुणानुक्रमे शिष्यवृत्त्या मंजूर होतात. अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व अनुसूचित जमाती इतर मागास इत्यादी मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना भारत सरकारची शिष्यवृत्ती मिळते. ही शिष्यवृत्ती ११वी पासून एम.ए. पर्यंत मिळते. प्रत्येक वर्षी शिष्यवृत्तीचा फॉर्म भरावा लागतो. कांही कारणामुळे जर शिष्यवृत्ती नामंजूर झाली तर दरमहा वाटप केलेली शिष्यवृत्तीची रक्कम परत करावी लागते. शिष्यवृत्तीसाठी विद्यार्थ्यांना बँकेत खाते उघडणे आवश्यक आहे.

● सहभाग आणि संपर्क ●

विविध संस्थेशी संशोधनात्मक, सामाजिक, शैक्षणिक सहभाग आणि संपर्क सातत्याने ठेवणे हे महाविद्यालयाचे उद्दिष्ट आहे. महाविद्यालयाने राज्य सरकार, केंद्र सरकारच्या विविध संस्था, उद्योगधंदे, स्थानिक आणि राष्ट्रीय पातळीवरील संस्था यांच्याशी संपर्क आहे. या माध्यमातून विविध शैक्षणिक प्रकल्प, संशोधन प्रकल्प राबविले जातात. त्यांचा उपयोग समाजाच्या, शिक्षकांच्या, विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीसाठी विकासासाठी होतो. खालील विविध संस्थांशी महाविद्यालयाने संपर्क ठेवला आहे. या संस्थांशी परस्परपुरक संबंधामुळे शैक्षणिक व संशोधनात्मक कृतींना बळ मिळते.

- १) भाभा अॅटॉमिक रिसर्च सेंटर, मुंबई.
- २) टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ फंडामेंटल रिसर्च, मुंबई
(टी.आय.एफ.आर.)
- ३) यु. जी. सी. (डब्ल्यू. आर. ओ.), पुणे.
- ४) यु.जी.सी., न्यु दिल्ली.
- ५) इंडियन सोसायटी अॅनॅलेटिकल सायंटिस्ट, मुंबई.
- ६) नॅशनल केमीकल लॅबोरेटरी, पुणे.
- ७) डिपार्टमेंट ऑफ सायन्स अॅन्ड टेक्नॉलॉजी, न्यु दिल्ली.
- ८) नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन प्लॅनिंग अॅन्ड अॅडमिनिस्ट्रेशन, न्यु दिल्ली.
- ९) इंडियन एरोबायलॉजीकल सोसायटी सेक्रेटरीयट, दिल्ली अॅन्ड चेस्ट इन्स्टिट्यूट, दिल्ली.
- १०) इंडियन एनव्हायरमेंटल सोसायटी, लखनौ.
- ११) इंडियन सोसाटी ऑफ अॅलर्जी, बॅंगलोर.
- १२) डिपार्टमेंट ऑफ लाईफ सायन्सेस, राणी दुर्गावती युनिव्हर्सिटी, जबलपूर.
- १३) डिपार्टमेंट ऑफ एनव्हायरमेंटल सायन्स, आंध्रा युनिव्हर्सिटी, विशाखापट्टणम्.
- १४) प्रा. एफ. टी. एच. एम. स्पायकेस्मा, नेदरलँड.
- १५) इंटरनॅशनल एरोबायॉलॉजीकल सोसायटी, लंडन, यु.एस.ए.
- १६) टी. व्यास, जपान
- १७) कालिकत विद्यापीठ, कालिकत जि.मल्लापूरम, केरळ.
- १८) मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
- १९) भारती विद्यापीठ, पुणे.
- २०) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगा.
- २१) स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.
- २२) शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.
- २३) शिवाजी विद्यापीठ पदव्युत्तर विभाग, सोलापूर.
- २४) सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर.
- २५) गुलबर्गा विद्यापीठ, गुलबर्गा.
- २६) गोवा विद्यापीठ, गोवा.
- २७) नॅशनल करिअर सर्विस
- २८) TCS / Tech Mandra
- २९) महाराष्ट्र स्टेट कॉमर्स असोसिएशन.
- ३०) ऑल इंडिया कॉमर्स असोसिएशन.
- ३१) महाराष्ट्र राज्य सरकार
- ३२) मिनिस्ट्री ऑफ ह्युमन रिसोर्स डेव्हलपमेंट, गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया, न्यु दिल्ली.
- ३३) चेस्ट इन्स्टिट्यूट, दिल्ली.
- ३४) जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.
- ३५) नगर परिषद, उमरगा.
- ३६) पंचायत समिती, उमरगा.
- ३७) ग्रामपंचायती, तालुका उमरगा.
- ३८) यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
- ३९) टिळक मुक्त विद्यापीठ, महाराष्ट्र.
- ४०) सेंट्रल ड्रग रिसर्च इन्स्टिट्यूट, लखनऊ.
- ४१) नॅशनल एड्स रिसर्च इन्स्टिट्यूट, पुणे.
- ४२) जैन एरीगेशन, जळगाव.
- ४३) पेप्सी इंडिया लि., रोहा.
- ४४) बीईसी केमीकल्स, रोहा.
- ४५) निरी, नागपूर.
- ४६) सुर्या इन्व्हायरटेक, नागपूर.
- ४७) बॉटॅनिकल सर्व्हे ऑफ इंडिया
- ४८) फिशरी सर्व्हे ऑफ इंडिया
- ४९) रोटरी क्लब, उमरगा.
- ५०) वर्ल्ड व्हिजन
- ५१) व्हॉलन्टरी असोसिएशन फॉर सस्टेनेबल डेव्हलपमेंट, नागपूर.
- ५२) पतंजली योगपीठ, हरिद्वार.
- ५३) ईटीएच, पुणे.
- ५४) आर्ट ऑफ लिक्विंग, उमरगा.
- ५५) क्वालिटी एन्टरप्रायझेस, पुणे.
- ५६) टी.यु.क्वी., ऑस्ट्रिया.
- ५७) एफ.एफ.ई.एम. बॅंगलोर
- ५८) इन्स्टा लॅब, सातारा

विद्यार्थी केंद्र / Student Center

Departments	Values
NSS	Social values, Ethics, Good Citizenship, Personality development
NCC	Discipline and National Integrity
DLLE Study Center	Social Justice, Literacy, rural awareness
Sports and Physical Education	Physical and mental fitness
Student Council	Democratic values and leadership skill
Rotaract Club (Boys & Girls)	Social awareness
Red Ribbon Club	AIDS awareness
Fine Arts and Cultural Department	Cultural and art values
Placement and Career Counseling Cell	Acquaintance with ethics and skills of survival
YOGA Center	Physical & Emotional Values & Fitness

● विद्यार्थी सेवा सुविधा ●

विद्यार्थ्यांचा शारिरीक, मानसिक, बौद्धिक विकासासाठी या महाविद्यालयात खालील उपक्रमाच्या माध्यमाने त्यांची मदत केली जाते व त्यांना प्रोत्साहित केले जाते.

१) रात्रीची अभ्यासिका वेळापत्रक : सोमवार ते शनिवार : सायंकाळी ६:०० ते ११.३०

१ जानेवारी ते परिक्षा संपेपर्यंत : सायंकाळी ६:०० ते १२:००

सुट्टीच्या दिवशी : सायंकाळी ७:०० ते १२:००

२) यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ अभ्यास केंद्र : ज्यांच्या वयाची १८ वर्ष पुर्ण आहेत आणि ज्यांचे शिक्षण अपुर्ण राहिले आहेत तसेच व्यवसाय नोकरी सांभाळून शिक्षण घ्यावयाचे असेल त्यांना बी.ए.,बी.कॉम. अभ्यासक्रमास याकेंद्रात प्रवेश घेता येईल.

३) वाय फाय कॅम्पस : महाविद्यालयीन परिसरात वाय-फाय व्दारे इंटरनेट वापराची सुविधा उपलब्ध आहे.

४) मानवी हक्क शिक्षण केंद्र : विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या वतीने महाविद्यालयात या विशेष केंद्राची स्थापना करण्यात आली आहे. ५) झेरॉक्स ६) ई-मेल व इंटरनेट फ्री सेवा ७) मुलींचे वसतीगृह

८) मुलांचे वसतीगृह ९) सायकल स्टॅंड १०) सहकारी ग्राहक भांडार ११) उपहारगृह १२) व्यवसाय मार्गदर्शन

केंद्र १३) हेल्थ केअर सेंटर १४) तक्रार पेटी १५) विद्यार्थ्यांसाठी समुह विमा योजना १६) जिम्नॅशियम

१७) विद्यार्थ्यांसाठी प्लेसमेंट सेलची १८) स्पर्धा परीक्षा स्वतंत्र मार्गदर्शन केंद्र १९) मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी

रेमेडिअल कोर्चींग २०) मागास होतकरू विद्यार्थ्यांसाठी दत्तक योजना २१) विद्यार्थ्यांसाठी प्लेसमेंट सेलची सोय.

● अभ्यासाच्या पलीकडे ●

दर्जेदार शिक्षणाचा शोध घेण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांमध्ये शैक्षणिक आणि सामाजिक जाणीव निर्माण करण्यासाठी श्री छत्रपती शिवाजी कॉलेज, उमरगा अभ्यासक्रमाबरोबर इतरही विविध कार्यक्रम राबविते आणि विद्यार्थ्यांना त्यामध्ये सहभागी होण्यास प्रवृत्त केले जाते. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना स्वतःच्या कला-कौशल्याची जाणीव होते आणि समाजाचा एक घटक या नात्याने विविध क्षेत्रातील ज्ञान संकलीत करण्यात याची मदत होते असे कार्यक्रम म्हणजे:

- ◆ वाढती लोकसंख्या, भ्रष्टाचार, व्यसनमुक्ती, नियमित वीजपुरवठा, अस्वच्छ व अपुरा पाणीपुरवठा, अकार्यक्षमता इ. सामाजिक समस्या यामध्ये विद्यार्थ्यांना सल्ला मार्गदर्शन करण्याची सुवर्णसंधी मिळते.
- ◆ विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आवडीच्या उपक्रमामध्ये सहभाग आणि चमक दाखविण्याची संधी मिळते.
- ◆ सामान्य ज्ञान चाचणी स्पर्धेमुळे विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक - सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक घडामोडींची ओळख होते. विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मविश्वास वाढीस लागतो.

- ◆ शैक्षणिक सहल, मोहिम, भेटी इत्यादी उपक्रम महाविद्यालयाचे वैशिष्ट्ये आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष ज्ञान, कामाचा अनुभव आदींची माहिती मिळते.
- ◆ विद्यार्थी सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करतात. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना सांघिक कार्य, नेतृत्व, जबाबदारी या गोष्टींची जाणीव होते आणि ते कसे पार पाडले जातात यांचा अनुभव मिळतो.
- ◆ विद्यार्थी क्रिडा स्पर्धेमध्ये भाग घेतात. त्यामुळे त्यांचे व्यक्तिमत्त्व विकासा बरोबरच मैदानी खेळामध्येही विकास होण्यास मदत होते.

१) राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS)

विद्यार्थी संख्या - कनिष्ठ महाविद्यालय : १००, वरिष्ठ महाविद्यालय : ३००

महाविद्यालयात एन. एस. एस. साठी स्वतंत्र युनिट कार्य करते. ज्या विद्यार्थ्यांना सामाजिक कार्य करण्यामध्ये रस आहे आणि जे स्वच्छेने एन. एस. एस. मध्ये प्रवेश घेऊ इच्छितात अशा विद्यार्थ्यांना एन. एस. एस. युनिटमध्ये सामावून घेतले जाते. ग्रामीण भागात सामाजिक, आर्थिक सुधारणा घडवून आणणे, स्वावलंबी बनविणे हा मुख्य उद्देश एन. एस. एस. युनिटचा आहे. नवराष्ट्र उभारणीमध्ये एन. एस. एस. च्या विविध उपक्रमात विद्यार्थ्यांचा सहभाग महत्त्वाचा ठरतो. उदा.: रक्तदान, श्रमदान, स्वच्छता अभियान, साक्षरता अभियान, जनजागृती मोहिम इत्यादी प्रमाणपत्र प्राप्त विद्यार्थ्यांना बी. एड्. साठी ५ टक्के गुण वाढ मिळते.

२) राष्ट्रीय छात्र सेना (National Cadet Corps) स्वयंसेवक विद्यार्थी संख्या : ५४

विद्यार्थ्यांना पोलीस आर्मी S.S.B. इतर व्यक्तीस विकास पुरक परीक्षाद्वारा सरळ ऑफीसर म्हणून देशसेवा करण्याची सुवर्णसंधी मिळते. एन. सी. सी. युनिटद्वारे जबाबदारी, शिस्त, नेतृत्व इत्यादी गुणांची वाढ होते.

३) आजीवन शिक्षण निरंतर आणि विस्तार विभाग (DLLE)

वरिष्ठ महाविद्यालय स्वयंसेवक विद्यार्थी संख्या : ५०

महाविद्यालयात समाजस्तर, करिअर मार्गदर्शन, महाविद्यालयातील विविध उपक्रम प्रौढ, शिक्षण निरंतर आणि विस्तार सेवा विभागाच्या वतीने राबविले जातात.

४) विद्यार्थी संसद (Student Council)

- ◆ महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४ नुसार विद्यार्थी संसदेची रचना केली जाते.
- ◆ प्रत्येक वर्गातून एक वर्गप्रतिनिधी गुणवत्तेनुसार नियुक्त केला जातो.
- ◆ खालील उपक्रमामधून प्रत्येकी एक प्रतिनिधीची नेमणुक गुणवत्तेनुसार केली जाते.
अ) एन. एस. एस. ब) एन. सी. सी. क) सांस्कृतिक कार्यक्रम ड) खेळ
- ◆ विद्यार्थीनींमधून दोन प्रतिनिधींची गुणवत्तेनुसार नियुक्ती केली जाते.
- ◆ सर्व प्रतिनिधी आपल्यामधून एकाची सचिव म्हणून निवड करतात.
- ◆ एका शिक्षकाची नेमणुक - कार्यकारी अध्यक्ष म्हणून केली जाते.
- ◆ प्राचार्य हे विद्यार्थी संसदेचे पदसिध्द अध्यक्ष असतात.
- ◆ ही संसद कनिष्ठ महाविद्यालयीन संसदेसोबत एकत्रितपणे कार्य करते.

५) क्रीडा (Sports) :

व्हॉलीबॉल, क्रिकेट, बॅडमिंटन, टेबल टेनीस, कबड्डी, खो-खो, फुटबॉल, बास्केटबॉल, शटल आणि अॅथलेटिक्स

६) आरोग्य केंद्र (Health Center) :

महाविद्यालयामध्ये आरोग्य केंद्राची स्वतंत्र व्यवस्था विद्यार्थ्यांसाठी उपलब्ध आहे. या केंद्रांतर्गत रक्तगट तपासणी, हिमोग्लोबिन तपासणी तसेच प्राथमिक उपचाराची सुविधा उपलब्ध आहे.

७) रोट्रॅक्ट क्लब (Rotract Club) :

महाविद्यालयामध्ये रोटरी इंटरनॅशनल क्लब, उमरगा अंतर्गत मुलामुलींसाठी स्वतंत्र रोट्रॅक्ट क्लब स्थापन करण्यात आला आहे.

८) रेड रिबन क्लब (Red Ribbon Club) :

एड्स जनजागरण या सामाजिक उपक्रमासाठी महाविद्यालयामध्ये रेड रिबन क्लबची स्थापना करण्यात आली आहे.

९) कला व सांस्कृतिक विभाग (Fine Art & Cultural Department) :

विद्यार्थ्यांच्या अंगी असलेल्या कला गुणांना वाव देण्यासाठी महाविद्यालयात कला व सांस्कृतिक विभाग कार्यरत आहे.

१०) नोकरी व स्वयंरोजगार विभाग (Career Guidance & Placement Cell) : महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी व्यवसाय मार्गदर्शन आणि नोकरीच्या संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी स्वतंत्र विभाग कार्यरत आहे.

११) विविध मंडळे (Associations) :

अ) कॉमर्स असोसिएशन ब) सायन्स असोसिएशन

क) सोशल सायन्स असोसिएशन ड) लॅंग्वेज असोसिएशन

१२) स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र :

१३) शिक्षणमहर्षी कै. तात्यारावजी मोरे आंतरमहाविद्यालयीन वादविवाद स्पर्धा

महाविद्यालयाच्या रौप्य महोत्सवी वर्षापासून भारत शिक्षण संस्थेचे संस्थापक शिक्षणमहर्षी कै. तात्यारावजी मोरे यांच्या शैक्षणिक कार्याची जाणीव नव्या पिढीला सतत राहावी या हेतूने ही वादविवाद स्पर्धा आयोजित करण्यात येते. ही स्पर्धा बीड, लातूर, उस्मानाबाद व सोलापूर जिल्ह्यातील महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांपुरती मर्यादित आहे.

१४) कर्मयोगी श्रीधररावजी मोरे व्याख्यानमाला

संस्थेचे माजी अध्यक्ष आदरणीय कर्मयोगी श्रीधररावजी मोरे (आण्णा) यांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ वर्ष २००३ पासून ही व्याख्यानमाला महाविद्यालयातर्फे आयोजित करण्यात येते.

● शिस्त आणि आचारसंहिता ●

शिस्त : १. स्वयंशिस्त हीच सर्वोत्तम शिस्त होय. महाविद्यालयीन कामकाज सुरळीतपणे पार पाडण्यास सर्व विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयीन नियम व अटींचे पालन करणे आवश्यक आहे.

२. महाविद्यालयात किंवा महाविद्यालय परिसरात प्रशासनाच्या परवानगीशिवाय कोणते कृती / कार्यक्रम करण्यास मज्जाव राहिल. ३. कोणताही राजकीय किंवा अन्य स्वरूपाच्या बाह्य दबाव महाविद्यालयावर आणल्यास शिस्तीचे उल्लंघन समजले जाईल. ४. महाराष्ट्र सरकार कायदा २००६ आणि महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४ नुसार परिक्षेत गैरमार्गाचा अवलंब करणारे विद्यार्थी शिक्षेस पात्र ठरतील.

आचारसंहिता :

१. महाविद्यालयात आणि महाविद्यालयातील परिसरात विद्यार्थ्यांकडे वैध ओळखपत्र असणे आवश्यक आहे आणि महाविद्यालयातील स्टाफने मागताक्षणी ते दाखविणे त्यास बंधनकारक राहिल.

२. वर्गामध्ये तास चालू असताना विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयात आजूबाजूला रेंगाळत थांबू नये.

३. सर्व विद्यार्थ्यांनी आपली सौजन्यशील वर्तणूक आणि गणवेश याकडे कटाक्ष ठेवावा.

४. शैक्षणिक, व्यक्तिगत अडचणी असतील तर त्या अडचणी विभागप्रमुख आणि उपप्राचार्यांना सांगाव्यात. सुचनापेटीत किंवा तक्रारपेटीत टाकाव्यात.

५. विद्यार्थ्यांनी बाहेरील व्यक्तींना महाविद्यालयात सोबत आणू नये.
६. विद्यार्थ्यांनी प्राचार्यांच्या परवानगीशिवाय इतर विद्यार्थी, बाहेरील कोणाही व्यक्तीकडून कसलाही निधी गोळा करू नये.
७. विद्यार्थ्यांनी प्राचार्यांच्या लिखित परवानगीशिवाय कोणत्याही शैक्षणिक सहल, मोहिम, भेट, वनभोजन इत्यादी यासारखे कार्यक्रम आयोजित करू नये.
८. नियमबाह्य वर्तन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांवर कार्यवाही करण्याचे अधिकार प्राचार्यांना असतील. त्यांचा निर्णय अंतिम व बंधनकारक राहिल.

गैरवर्तन :

खालील कृत्यांचा समावेश गैरवर्तनात होतो.

१. पान, तंबाखू, गुटखा, मटेरियल इ. खाणे. धुम्रपान करणे, भिंतीवर थुंकणे.
२. ओळखपत्र व गणवेशाशिवाय महाविद्यालयात येणे. गटबाजी करणे, भांडणे करणे, गोंधळ घालणे.
३. विद्यार्थीनींची छेडछाड करणे.
४. महाविद्यालयाच्या इमारतीवर, डेस्कवर, फलकावर, बोर्डावर असभ्य मजकूर लिहिणे व चित्र काढणे.
५. वर्ग चालू असताना व्हरांड्यात रेंगाळणे किंवा वर्गासमोर उभे राहून विक्षिप्त हालचाली करणे.
६. प्राध्यापक व कर्मचाऱ्यांशी उध्दट वर्तन करणे व आज्ञा भंग करणे.

उपरोक्त व कर्मचाऱ्यांशी विद्यार्थ्यांना प्रथम ताकीद दिली जाते. नंतर दंड केला जातो. शैक्षणिक सवलती बंद केल्या जातात. परीक्षा फॉर्म भरला जात नाही. प्रवेश रद्द केला जातो व विशिष्ट प्रसंगी अशा विद्यार्थ्यांवर पोलिस कार्यवाही केली जाते.

● रॅगिंग करण्यास मनाई ●

रॅगिंग म्हणजे काय ? ज्यामुळे कोणत्याही शैक्षणिक संस्थेतील विद्यार्थ्यांस शारिरीक किंवा मानसिक हानी पोहचत असेल किंवा पोहोचण्याची शक्यता असेल किंवा त्यांच्यात धास्तीची किंवा भितीची अथवा लज्जेची किंवा अडचणीत आणण्याची भावना निर्माण होत असेल असे गैरवर्तणुकीचे प्रदर्शन करणे किंवा तसे कृत्य करणे म्हणजे रॅगिंग होय. खालीलपैकी एक किंवा अनेक कृती रॅगिंग प्रकारात येतात.

- १) नवीन प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना संभाषणाने वा लिखित चिठ्ठीद्वारे अपमानित करणे. २) विद्यार्थ्यांला अशी एखादी कृती करायला लावणे की ज्यामुळे त्यांच्या मनात लाज आणि भिती निर्माण होते. ३) नवीन विद्यार्थ्यांचे आर्थिक शोषण करणे.
- ४) ई-मेल, सार्वजनिक ठिकाणी किंवा पत्राद्वारे धमकी देणे. ५) वाममार्गाला विद्यार्थ्यांना प्रवृत्त करणे.
- ६) समुहाच्या माध्यमातून आपल्याच नियंत्रणात राहण्यासाठी दबाव निर्माण करणे.
- ७) विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक क्षमतेची टर उडविणे आणि आत्मविश्वास दुरावणे अशी कृती करणे.
- ८) अध्ययनात अडथळा निर्माण करणे अथवा तशी कृती करण्यास प्रवृत्त करणे.

महाविद्यालयात रॅगिंग प्रतिबंध समिती स्थापन केली असून दोषी विद्यार्थ्यांना खालीलपैकी एक किंवा अनेक शिक्षा होऊ शकतात.

- १) वर्गात उपस्थित राहण्यास प्रतिबंध.
- २) विद्यार्थ्यांना मिळणाऱ्या सर्व सुविधापासून वंचित करणे. उदा. स्कॉलरशीप, हॉस्टेल, लायब्ररी बुक इ.
- ३) कोणत्याही चाचणी परीक्षेला बसता येणार नाही. ४) परीक्षेचे निकाल राखून ठेवणे.
- ५) प्रादेशिक, राज्य, राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय क्रीडा, कला, युवक महोत्सवामध्ये सहभागास मज्जाव करणे.
- ६) बसतीगृहातून काढून टाकणे. ७) प्रवेश रद्द करणे. ८) चार सत्र परीक्षा किंवा दोन शैक्षणिक वर्ष शिक्षणापासून वंचित

● अंतर्गत शैक्षणिक संरचना ●

खालील शैक्षणिक सुविधा विद्यार्थ्यांसाठी महाविद्यालयात उपलब्ध ठेवलेल्या आहेत.

वर्ग / व्याख्यान कक्ष : ३३ • माहिती तंत्रज्ञानयुक्त वर्ग : ०३ • अत्याधुनिक सभागृह : ०१

प्रयोगशाळा : खालीलप्रमाणे एकूण ३१ सुस्थापित प्रयोगशाळा

फिजिक्स व इलेक्ट्रॉनिक्स	: ०७
डार्क रूम	: ०२
गॅल्व्हनामीटर रूम	: ०१
कॉमन रिसर्च फॅसिलिटी सेंटर	: ०१
केमेस्ट्री व इंडस्ट्रीअल केमेस्ट्री	: ०८
बॅलन्स रूम	: ०१
स्टोअर रूम	: ०१
प्रिपरेशन रूम	: ०१
बॉटनी	: ०३
झूलॉजी	: ०३
भूगोल	: ०२
कॉम्प्युटर	: ०३
कॉमर्स	: ०१
इंडस्ट्रीअल केमेस्ट्री	: ०२

ग्रंथालय, वाचन कक्ष व अभ्यासिका :

ग्रंथसंग्रह	: १९०११
नियतकालिके व मासिके	: १०६
वृत्तपत्रे	: १३
विद्यार्थी वाचन कक्ष	: ०३
विद्यार्थिनी वाचन कक्ष	: ०१
शिक्षक वाचन कक्ष	: ०१
नाईट लायब्ररी व वाचन कक्ष	: ०१
झेरॉक्स मशिन (विद्यार्थ्यांसाठी खास सवलत)	: ०१
मध्यवर्ती संगणक व इंटरनेट कक्ष	: ०१
बॉटॅनिक गार्डन	: ०१

अध्यापन साधने :

एल. सी. डी. प्रोजेक्टर, लॅपटॉप कॉम्प्युटर स्लाईड प्रोजेक्टर, ओव्हरहेड प्रोजेक्टर टेप रेकॉर्डर, टेलिव्हिजन, व्ही. सी. डी. प्लेअर, व्ही. सी. आर. एज्युकेशनल सीडीज् आणि कॅसेटस् एज्युकेशनल चार्टस्, मॉडेल्स् आणि इतर शैक्षणिक साधने.

● प्रशासकीय कार्यालय ●

विद्यार्थी प्रवेश ते विद्यार्थी उत्तीर्ण होईपर्यंत विद्यार्थ्यांना आवश्यक त्या सर्व प्रशासकीय कार्यालयीन सुविधा महाविद्यालयात अद्ययावत आहेत. त्यासाठी डॉ. विजय भाटकर यांचे ETH या Software चा वापर केला जातो. कार्यालयीन कामकाज सुरळीतपणे पार पाडण्यासाठी SSM प्रणाली वापरली जाते.

सर्वसाधारण सुचना :

श्री छत्रपती शिवाजी महाविद्यालय विद्यार्थ्यांना घडवत असताना त्यांच्या बौद्धिक व नैतिक पातळीत वाढ घडवून आणण्याचा प्रयत्न करते. त्यामुळे विद्यार्थी आत्मविश्वासाने आणि धैर्याने जीवनातील वास्तवाला तोंड देऊ शकतील. महाविद्यालयातील प्रत्येक विद्यार्थ्यांने स्वतःला महाविद्यालयाचा घटक समजावे आणि स्वतःचे वर्तन महाविद्यालयाच्या प्रतिष्ठेला साजेसे व आत्मसन्मानाचे ठेवावे.

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांनी खालील सुचनांचे पालन करणे आवश्यक आहे.

- १) वर्गामध्ये आणि सभागृहामध्ये दिलेल्या सुचना काळजीपूर्वक ऐकाव्यात आणि त्या सुचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.
- २) शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, कार्यालयीन कर्मचारी यांच्याशी आदरभावाने वागणे हे प्रत्येक विद्यार्थ्यांचे कर्तव्य असेल.
- ३) सुचना फलकावरील सुचना नियमित वाचाव्यात.
- ४) महाविद्यालयीन परिसरात स्वच्छता राखावी.
- ५) तास चालू असताना वर्गात किंवा वर्गाच्या आसपास समुहाने थांबू नये.
- ६) महाविद्यालयीन व्हरांड्यात रेंगाळण्याची परवानगी नसेल.
- ७) महाविद्यालयीन परिसरात हळू बोलावे, दूर अंतरावरून ओरडू नये.
- ८) वसतीगृहातील विद्यार्थ्यांव्यतिरिक्त महाविद्यालयातील व बाहेरील कोणत्याही व्यक्तीला वसतीगृहात जाण्याची सक्त मनाई आहे.
- ९) विद्यार्थ्यांनी तास नसलेल्या काळात ग्रंथालयाचा वापर करावा.
- १०) ग्रंथालयात मोठ्याने बोलू नये, चर्चा करू नये, शांतता राखावी.
- ११) विद्यार्थ्यांनी नियमबाह्य गट तट बांधणेस परवानगी नसेल.
- १२) महाविद्यालयात परिसरातील भिंती, वर्गातील फळे, सुचनाफलक यावर अर्वाच्य लिखाण करणे व हस्तपत्रिका किंवा जाहिरातील चिकटविण्यास सक्त मनाई राहिल.

